

HAGADA MASORET AWOT

WYDANIE SPECJALNE 2026 Pełna Hagada na Pesach w przekładzie polskim

(2026 SPECIAL EDITION – The Complete Passover Hagadah in Polish Translation)

Opracowanie: Rabin Reichberg
(Compiled and Prepared by Rabbi Reichberg)

We współpracy z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie
(In cooperation with the Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie)

Pod patronatem ZICHRONOM & MASORET AWOT
(Under the patronage of ZICHRONOM & MASORET AWOT)

Wszelkie prawa zastrzeżone. Zezwolenie na użytek prywatny i osobisty nie jest wymagane. *(All rights reserved. Permission for private and personal use is not required.)*

Spis treści:

Słowo wstępne	- strona 3
Hagada: Wieczne Wezwanie Nocy Sederowej (Refleksja duchowa)	- strona 5
Przewodnik po wydaniu specjalnym (Legenda i system kolorów)	- strona 7
Kompletny Przewodnik Paschalny: Pesach 2026	- strona 9
Kalendarz i godziny dla Krakowa	- strona 9
Izrael a Diaspora (różnice w czasie trwania święta)	- strona 10
Przygotowanie domu i kuchni	- strona 11
Strategia "Kuchnia Jednorazowa" dla początkujących	- strona 11
Sprzedaż Chamecu (Mechirat Chametz)	- strona 12
Poszukiwanie i unieważnienie Chamecu	- strona 14
Bedikat Chamec (31 marca)	- strona 14
Biur Chamec (1 kwietnia)	- strona 15
Eruw Tawshi-lin (Przygotowania do Szabatu)	- strona 16
Porządek Sederu (15 etapów)	- strona 17
Wskazówki techniczne: Pomiar wina i produktów (Maca, Maror)	- strona 17
Heseiba: Dlaczego i kiedy opieramy się na lewej stronie?	- strona 18
1. Kadesz (Pierwszy kielich i błogosławieństwo świąteczne)	- strona 19
2. Urchac (Obmycie rąk bez błogosławieństwa)	- strona 21
3. Karpas (Zanurzenie warzywa w słonej wodzie)	- strona 22
4. Jachac (Przełamanie środkowej macy i ukrycie Afikomanu)	- strona 23
Maggid – Opowieść o Wyjściu z Egiptu	- strona 24
Awadim Hajinu (Byliśmy niewolnikami)	- strona 28
Cztery Rodzaje Dzieci (Mądry, Zły, Prosty i Ten, który nie umie pytać)	- strona 32
Przymierze między częściami	- strona 35
Vehi She'amedah (To, co wspierało naszych ojców)	- strona 37
Dziesięć Plag (Odewanie kropel wina)	- strona 42
Dajenu (Wystarczyłoby nam)	- strona 46
Drugi Kielich Wina (Zakończenie części Maggid)	- strona 50
6. Rachtza (Mycie rąk przed jedzeniem macy)	- strona 51
7. Moci & 8. Maca (Błogosławieństwa nad macą)	- strona 52
9. Maror (Spożycie gorzkich ziół)	- strona 54
10. Korech (Kanapka Hillela)	- strona 56
11. Szulchan Orech (Uroczysty posiłek sederowy)	- strona 58
12. Cafun (Spożycie Afikomanu)	- strona 60
13. Barech (Birkat Hamazon – Błogosławieństwo po posiłku)	- strona 62
14. Hallel (Pieśni pochwalne)	- strona 66
15. Nirca (Zakończenie Sederu: „L'shana haba'a biJerusalaim")	- strona 70
Opowieść o cudzie w Łukowej (Rabin Kopel i anielscy strażnicy)	- strona 71
Kontakt i Informacje zwrotne	- strona 72

Wprowadzenie

Hagada: Wieczne Wezwanie Nocy Sederowej

Noc sederowa nie jest jedynie wspomnieniem przeszłości — jest jej ponownym przeżyciem.

W tę noc czas jakby się zatrzymuje. Granica między „wtedy” a „teraz” zaciera się. Wyjście z Egiptu nie jest odległym wydarzeniem historycznym, lecz rzeczywistością, którą mamy obowiązek przeżyć na nowo — osobiście, głęboko, prawdziwie.

Tora nie nakazuje nam jedynie pamiętać. Nakazuje nam zobaczyć siebie tak, jakbyśmy sami wyszli z Egiptu. Każdy szczegół sederu — maca, gorzkie zioła, pytania, opowieść — ma obudzić w nas coś bardzo głębokiego: pamięć, która jest starsza niż pamięć.

Bo wyjście z Egiptu to nie tylko historia naszych przodków.
To historia, która nas ukształtowała.
To nasza tożsamość.

Przez niezliczone pokolenia noc sederowa była momentem, w którym ojcowie przekazywali swoim dzieciom to, co sami otrzymali od swoich ojców.

To nie jest zwykła opowieść — to żywy łańcuch.

To, co opowiadamy tej nocy, nie jest tylko historią zapisaną w księgach. To jest to, co „nasze oczy widziały” — doświadczenie, które zostało przekazane z pokolenia na pokolenie bez przerwy.

Jak jest napisane w Book of Exodus:

„I opowiesz swojemu synowi w tym dniu...”

I dalej, w parszy Bo:

„Abyś opowiadał do uszu swoich dzieci i wnuków, co uczyniłem w Egipcie...”

Istotą tej nocy nie jest tylko wiedzieć — ale opowiadać, przekazywać, zaszczepić w sercu następnego pokolenia żywą wiarę.

Każdy stół sederowy staje się ogniwem w łańcuchu, który zaczyna się w Egipcie i trwa aż do dziś.

Pojawia się jednak głębokie pytanie:

Jeśli Bóg wie wszystko, jeśli to On sam dokonał cudów wyjścia z Egiptu — dlaczego mamy o tym opowiadać?

Święty Zohar uczy nas, że Bóg nie potrzebuje naszych słów — ale my ich potrzebujemy.

Słowo nie jest tylko przekazem informacji. Słowo tworzy rzeczywistość.

Kiedy opowiadamy historię wyjścia z Egiptu:

- nasza wiara staje się żywa
- to, co ukryte, wychodzi na powierzchnię
- dusza budzi się do działania

W tę noc, gdy żydowskie rodziny opowiadają o wyjściu z Egiptu, w Niebie panuje szczególna radość — jakby sam Bóg mówił: „Spójrzcie na Moje dzieci, jak pielęgnują pamięć o Moim wybawieniu.”

Wyjście z Egiptu nie było tylko fizycznym uwolnieniem z niewoli.

Egipt — „Micraim” — oznacza także ograniczenia, ciasnotę, duchowe zamknięcie.

Każdy człowiek ma swój własny „Egipt”:
lęki, przyzwyczajenia, ograniczenia, brak wiary w możliwość zmiany.

Noc sederowa daje nam siłę, aby z niego wyjść.

Wspaniałą ilustracją tej prawdy jest opowieść o wielkim cadyku, Rabbi
Levi Yitzchak of Berditchev:

Opowiada się, że zwrócił się on do Boga słowami:

„Władco Świata! Spójrz na różnicę między królem ziemskim a Tobą.

Król ziemski wydaje zakaz i nie poprzestaje na słowach. Ustawia żołnierzy,
wysyła strażników, rozmieszcza tajnych agentów na każdym kroku, aby
pilnowali, by nikt nie złamał prawa. A mimo to — ludzie znajdują sposoby,
by obejść zakaz. Przestępstwa wciąż się zdarzają.

A Ty, Królu Wszechświata, zakazałeś posiadania chamecu w Pesach. Nie
postawiłeś strażników, nie wysłałeś policji, nie rozmieściłeś agentów...

A jednak — spójrz na Twój lud! Każdy dom jest sprawdzony, każdy
okruszek usunięty. Z miłości i oddania przestrzegają Twojej woli.”

I zakończył:

„Jak wielki jest Twój naród, Izraelu!”

Opowiada się także o Baal Shem Tov, który podczas sederu zatrzymał się i powiedział:

„Są tacy, którzy znają każde słowo Hagady, rozumieją wszystkie komentarze — ale ich serce jest daleko. I są tacy, którzy nie potrafią czytać — ale ich serce płonie pragnieniem zbliżenia się do Boga.

W Niebie bardziej cenione jest jedno szczere westchnienie niż wiele słów bez uczucia.”

Bo seder to nie tylko słowa.
To serce.

Pewne dziecko zapytało kiedyś swojego ojca podczas sederu:

„Czy naprawdę wyszedłeś z Egiptu?”

Ojciec odpowiedział:

„Mój ojciec opowiedział mi tę historię. A jemu jego ojciec. I tak aż do samego początku. Kiedy opowieść jest przekazywana z prawdą przez pokolenia — staje się rzeczywistością.”

Dziecko uśmiechnęło się i powiedziało:

„Więc ja też tam byłem.”

W noc Pesach otwierają się szczególne bramy.

Nie przez cuda — ale przez słowa, pytania i opowieść.

Dlatego tej nocy:

- nie spiesz się

- zadawaj pytania
- angażuj dzieci
- mów z serca

Nie chodzi o to, aby „skończyć” Hagadę.
Chodzi o to, aby Hagada przemieniła nas.

Tej nocy nie jesteśmy tylko czytelnikami historii.

Jesteśmy jej kontynuacją.

Z Egiptu — do dziś.

Z ojca — na syna.

Z pokolenia — na pokolenie.

Obyśmy byli godni opowiedzieć tę historię z głębią, przeżyć ją w prawdzie i przekazać ją dalej – aż nadejdzie pełne odkupienie, niechaj szybko, jeszcze za naszych dni.

Rabbi Reichberg

GDZIE POBRAĆ HAGADĘ?

Hagada to "scenariusz" wieczoru sederowego, przewodnik po naszej wspólnej historii. To specjalne wydanie polskiego tłumaczenia można pobrać bezpłatnie. Wystarczy zeskanować kod QR, aby dołączyć do naszej grupy WhatsApp "Cotygodniowa refleksja Tory" i otrzymać swoją kopię. Publikacja ta została przygotowana przez ZICHRONOM we współpracy z Gmina Wyznaniowa Żydowską w Krakowie.

Wskazówka dla początkujących: Jeśli prowadzisz Seder po raz pierwszy, zaprosź żydowskiego przyjaciela lub dołącz do Sederu społecznościowego. Pytania są najważniejszą częścią nocy – jeśli czegoś nie rozumiesz, przerwij i dyskutuj. To jest istotą Pesach.

Życzę Chag Pesach Kasser we-Sameach! (Czystego i radosnego święta Pesach!)

Wprowadzenie: Przewodnik po niniejszym wydaniu specjalnym

Z dumą przedstawiamy niniejsze, w pełni kolorowe wydanie specjalne „Przewodnika po Paschę i Hagady” z 2026 roku. Aby uczynić seder dostępnym dla wszystkich – od doświadczonych prowadzących po osoby uczestniczące w nim po raz pierwszy – uporządkowaliśmy tekst za pomocą trójstopniowego systemu wizualnego.

Legenda do tekstu:

Tekst zwykły (instrukcje i kontekst): Obejmuje ogólne wskazówki, tło historyczne oraz komentarze. Sekcje te mają na celu wyjaśnienie „jak i dlaczego” tego święta, aby wzbogacić Państwa doświadczenie sederu.

Pogrubiony czarny tekst (ważne etapy i liturgia): Podkreśla on istotne instrukcje oraz znaczące fragmenty tradycyjnego tekstu, który należy

recytować. Postępowanie zgodnie z pogrubionym czarnym tekstem gwarantuje pełne i tradycyjne doświadczenie sederu.

Tekst pogrubiony na czerwono (Podstawowe zasady halachy – absolutne minimum): Tekst pogrubiony na czerwono, przeznaczony specjalnie dla początkujących lub osób dysponujących ograniczonym czasem, wskazuje „podstawowe zasady halachy”. Są to absolutne minimum, które należy odczytać, aby wypełnić religijny obowiązek tej nocy.

Ważna uwaga dotycząca druku: Ważna uwaga drukarska: Upoważniam naszą prośbę, aby nie używać tej Hagady na urządzeniu elektronicznym podczas Chag / jom tow

Chociaż zachęcamy do przeczytania całej Hagady w obie noce, czerwone fragmenty stanowią niezbędną pomoc dla tych, dla których pełny tekst może być zbyt przytłaczający. Dlatego zdecydowanie zalecamy wydrukowanie tej Hagady w kolorze, aby właściwie rozróżnić te kategorie i skutecznie korzystać z legendy.

Mamy nadzieję, że ten system oznaczeń kolorystycznych zapewni jasność, pewność i radość przy waszym stole sederowym. Z niecierpliwością czekamy na wspólne świętowanie Pełnego Znaczenia Paschy.

KOMPLETNY PRZEWODNIK PASCHALNY: PESACH 2026 (5786)

Od niewoli do wolności: Prawo, Rytuał i Tradycja

Niniejsze opracowanie służy jako podręcznik dla każdego, kto pragnie rzetelnie przygotować się do święta Pesach, ze szczególnym uwzględnieniem osób początkujących oraz specyfiki życia w diasporze.

KALENDARZ I CZAS TRWANIA ŚWIĘTA

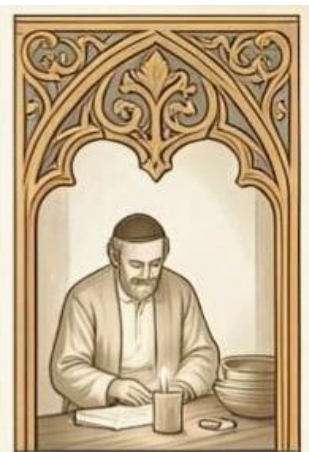
Podane poniżej godziny dotyczą wyłącznie Krakowa, Polska. Sprawdź i aktualizuj godzinę zgodnie z lokalizacją.

W roku 2026 Pesach przypada na przelot marca i kwietnia.

Wydarzenie	Data (2026)	Uwagi
Sprzątanie i czyszczenie	do 30 marca rano	Usunięcie wszelkiego chamecu.
Poszukiwanie chamecu	Wtorek, 31 marca	Po zmroku (ok. 19:50).
Koniec jedzenia chametzu	Środa, 1 kwietnia	O 10:00 rano
Dokończ niszczenie / spalanie Chametz	Środa, 1 kwietnia	Rano o 11:23.
Pierwszy Seder	Środa wieczorem, 1 kwietnia	Rozpoczęcie święta Zapalenie świec 18:54

Drugi Seder (Diaspora)	Czwartek wieczór, 2 kwietnia	Obowiązkowy poza Izraelem.
Szabat	Piątek, 3 kwietnia,	Zapalanie świec 18:57
Szabat kończy	się 4 kwietnia,	20:07
Dni pośrednie w okresie świątecznym	Od niedzieli 5 kwietnia do wtorku 7 kwietnia	
Drugie dni święta Pesach	Rozpoczyna się we wtorek wieczorem, 7 kwietnia.	Czas zapalania świec 19:03
Zakończenie święta	Czwartek, 9 kwietnia	Po pojawieniu się gwiazd 20:16.

Izrael a Diaspora

- W Izraelu: Pesach trwa 7 dni. Obchodzi się tylko jeden Seder.
- W Diasporze: Pesach trwa 8 dni. Obchodzi się dwa Sedery (pierwszej i drugiej nocy). Wynika to z tradycji rabinicznej ustanowionej, by uniknąć błędu w datowaniu nowiu księżyca poza Jerozolimą.

PRZYGOTOWANIE DOMU I KUCHNI

Najważniejszym przykazaniem przed Pesach jest usunięcie Chamecu (zakwasu) – produktów z pięciu zbóż (pszenica, jęczmień, żyto, orkisz, owies), które miały kontakt z wodą przez ponad 18 minut.

1. Strategia dla początkujących: "Kuchnia Jednorazowa"

Dla wielu osób tradycyjne koszerowanie kuchni (wyparzenie metalu, opalenie palnikiem) jest zbyt skomplikowane. Można jednak zastosować metodę alternatywną:

Powierzchnie: Dokładnie umyj blaty i przykryj je grubą folią aluminiową lub okleiną. Żadne jedzenie paschalne nie może dotknąć powierzchni używanych przez cały rok.

- **Gotowanie:** Zamiast koszerować kuchenkę, kup taną przenośną kuchenkę elektryczną wyłącznie na Pesach. Używaj jednorazowych aluminiowych garnków, jednorazowych naczyń i sztućców.

- **Zlew:** Umyj go i użyj plastikowej wkładki do zlewu lub myj naczynia w jednorazowej misce.

2. Sprzedaż Chamec (Mechirat Chamets)

Chametz, którego nie chcesz wyrzucać (np. drogi alkohol, mąka, kosmetyki, piwo, materiały), musi być legalnie sprzedany osobom nieżydowskim. Rabin zostaje mianowany jego przedstawicielem. Można to zrobić online. Te produkty muszą być zamknięte w szafce i sklejone taśmą. **Skontaktuj się z nami do południa 30 marca, jeśli chcesz, abyśmy sprzedawali dla Ciebie chometz.**

POSZUKIWANIE I UNIEWAŻNIENIE CHAMECU

1. Bedikat Chamec (31 marca wieczorem)

Szukamy chamecu przy świecy. Zwyczaj nakłada ukrycie 10 kawałków chamecu, by poszukiwania nie poszły na marne.

Błogostawieństwo (Transliteracja): “*BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, ASZER KID’SZANU BE-MICWOTAW WE-CIWANU AL BIUR CHAMEC*”.

(Błogostawiony jesteś Ty... który uświęciłeś nas przykazaniami i nakazałeś nam usunięcie chamecu).

Formuła unieważnienia (po poszukiwaniach) - Recytujemy w języku, który rozumiemy

„WSZELKIE ZAKWASY LUB CIASTO NA ZAKWASIE, KTÓRE ZNAJDUJE SIĘ W MOIM POSIADANIU, A KTÓREGO NIE WIDZIAŁEM ANI NIE USUNĄŁEM I O KTÓRYM NIE WIEM, UZNAJE SIĘ ZA NIEWAŻNE I BEZPAŃSKIE, NICZYM PROCH ZIEMI.”.

2. Biur Chamec (1 kwietnia rano)

Spaliliśmy 10 kawałków i wszystkie pozostałe znalezione chametz. Po wypaleniu wyrecytuj ostateczną formułę:

„WSZELKI ZAKWAS LUB COKOLWIEK, CO ZAWIERA ZAKWAS, CO ZNAJDUJE SIĘ W MOIM POSIADANIU – NIEZALEŻNIE OD TEGO, CZY TO WIDZIAŁEM, CZY NIE, CZY TO ZAUWAŻYŁEM, CZY NIE, CZY TO USUNĄŁEM, CZY NIE – UZNAJE SIĘ ZA NIEWAŻNE I BEZPAŃSKIE, NICZYM PYŁ ZIEMI.”.

ERUW TAWSZILIN

ERUW TAWSZILIN to rytuał odprawiany w przeddzień święta (Jom Tow), które przypada na piątek (lub czwartek i piątek). Jego celem jest umożliwienie przygotowań do Szabatu (gotowania, pieczenia) podczas świąt.

Rytuał polega na złożeniu dwóch rodzajów jedzenia: kawałka macy i ugotowanego dania (np. jajka lub kawałka ryby/mięsa), a następnie wypowiedzeniu błogostawieństwa i deklaracji.

1. Błogostawieństwo (Bracha) *Wypowiadane po wzięciu do ręki macy i potrawy.*

Transliteracja: “BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, ASZER KID-SZANU BE-MICWOTAW WE-CIWANU AL MICWAT ERUW”.

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś Ty, Panie nasz Bóg, Królu Wszechświata, który uświęciłeś nas Swoimi przykazaniami i nakazałeś nam przykazanie Eruwu.

2. Deklaracja: *Wypowiadana bezpośrednio po błogostawieństwie.*

Transliteracja: “BA-HADEJN ERAWA JEHE SZARE LANA LA-AFUJEJ U-LE-WASZULEJ U-LE-ATMUNEY U-LE-ADLAKEJ SZRAGA U-LE-TAKANA U-LE-MEBAD KOL CARCHANA MI-JOM TOW LE-SZABATA, LANA U-LE-CHOL JISRAEL HA-DARIM BA-IR HA-ZOT”.

Tłumaczenie: **“PRZEZ TEN ERUV NIECH POZWOLONO NAM PIEC, GOTOWAĆ, UTRZYMYWAĆ JEDZENIE W CIEPLE, ZAPALAĆ ŚWIECE (Z ISTNIEJĄCEGO PŁOMIENIA) ORAZ PRZYGOTOWYWAĆ I ROBIĆ WSZYSTKO, CO KONIECZNE NA SZABAT W DNIU ŚWIĘTA — DLA NAS I WSZYSTKICH IZRAELITÓW MIESZKAJĄCYCH W TYM MIEŚCIE”**.

Praktyczne wskazówki:

- Kiedy: Eruv Tavshilin odbywa się w przeddzień świąt (po południu, przed zapaleniem świec).
- Co zrobić z jedzeniem: Odłożone jedzenie (maca i potrawa) należy zachować do Szabatu. Najlepiej zjeść je podczas jednego z posiłków szabatowych (np. macy użyć jako jednej z *Lechem Miszne* podczas trzeciego posiłku).
- Ważność: Jeśli jedzenie z Eruwu zostanie zjedzone lub zgubione przed zakończeniem przygotowań do Szabatu, Eruv traci ważność i nie można kontynuować przygotowań (należy wtedy skonsultować się z rabinem).

ZAPALANIE ŚWIEC ŚWIĘTO PASCHY

Święto Paschy zaczynamy od zapalenia świec (31 marca wieczorem i 1 kwietnia wieczorem).

Błogostawieństwo 1:

Transliteracja: “BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, ASZER KID’SZANU BE-MICWOTAW WE-CIWANU LE-HADLIK NER SZEL JOM TOW”.

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś Ty...
który uświęciłeś nas przykazaniami i
nakazałeś nam zapalać światło na Dzień
Świąteczny.

Błogostawieństwo 2 (Szehechejanu):

**Transliteracja: "BARUCH ATA ADONAJ,
ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, SZE-
HECHEJANU WE-KIJEMANU WE-HIGIANU
LA-ZMAN HA-ZE".**

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś Ty...
który utrzymałeś nas przy życiu,
zachowałeś nas i pozwoliłeś nam dotrzeć
do tego czasu.

DLACZEGO OBCHODZIMY ŚWIĘTO PESACH W FORMIE SEDERU?

Przeżywać Wyjście z Egiptu w noc Pesach: Święto Pesach nie jest tylko kolejną okazją do uroczystego posiłku i świętowania—zostało ono zaprojektowane jako doświadczenie, które mamy aktywnie przeżywać i przekazywać dalej. Tora nie nakazuje nam jedynie pamiętać o Wyjściu z Egiptu; zobowiązuje nas, aby *opowiadać tę historię*, angażować się, zadawać pytania i widzieć siebie tak, jakbyśmy sami wyszli z Egiptu, jak jest to wyrażone w Haggadah: „w każdym pokoleniu człowiek jest zobowiązany widzieć siebie tak, jakby sam wyszedł z Egiptu”. Dlatego właśnie mamy seder: starannie uporządkowany, interaktywny wieczór pełen znaczenia i symboliki. zSпоżywamy macę—chleb niekwaszony—aby przypomnieć sobie pośpiech odkupienia, kiedy nie było czasu, by ciasto wyrosło oraz aby przyswoić pokorę i prostotę, które towarzyszą prawdziwej wolności. Jemy maror, gorzkie ziota, aby poczuć i zapamiętać gorycz niewoli, tak aby ból przeszłości nie został zapomniany nawet wtedy, gdy świętujemy odkupienie. Poprzez prowadzone rozmowy,

pytania i odpowiedzi oraz te fizyczne działania, seder przemienia historię w coś żywego i osobistego. Sprawia, że opowieść nie jest jedynie wspomnieniem, lecz głęboko odczuwanym doświadczeniem—aż każdy z nas może naprawdę zobaczyć siebie jako tego, który przeszedł drogę od niewoli do wolności, niosąc tę tożsamość i jej przestanie przez wszystkie pokolenia.

CORE MITZVOT: 6 FILARÓW NOCY SEDEROWEJ

Istnieją cztery obowiązki z Tory i dwa z ustanowienia rabinicznego:

1. Maca (Tora): Jedzenie praśnego chleba na pamiątkę pośpiechu przy wyjściu z Egiptu.
2. Opowiadanie (Tora): Przekazanie historii Hagady dzieciom i gościom.
3. Afikoman (Tora): Zjedzenie macy na koniec posiłku zamiast ofiary paschalnej.
4. Pamięć o Wyjściu (Tora): Świadomość cudu wolności.
5. Cztery Kielichy Wina (Rabini): Symbolizujące cztery etapy odkupienia.
6. Maror - Gorzkie Ziota (Rabini): Chrzan lub sałata rzymska (sprawdzona pod kątem robaków). Jeśli chrzan jest zbyt mocny ze względów zdrowotnych, sałata rzymska jest pełnoprawnym zamiennikiem.

Ustawienie stołu sederowego stanowi wizualną podstawę całego wieczoru. Oto szczegółowy opis elementów, które muszą być uwzględnione, wraz z znaczeniami.

ZWYCZAJ NOSZENIA KITTEL

W wielu żydowskich domach – zwłaszcza w tradycji aszkenazyjskiej – pięknym i głębokim zwyczajem jest, by przewodniczący sederu (a często także inni żonaci mężczyźni) nosili kittel. Kittel to biała szata z lnu lub bawełny, zakładana na odświętny strój.

Znaczenie kittel:

Symbol czystości: Biel symbolizuje duchową czystość. Ponieważ Pascha oznacza „narodziny” narodu żydowskiego, ubieramy się na biało, aby wyrazić nadzieję, że będziemy czysti jak śnieg i rozpoczniemy naszą narodową podróż z czystym kontem.

Na wzór aniołów: Biel uchodzi za kolor niebiański. Tej nocy, kiedy dzięki sederowi osiągamy wysoki poziom świętości, ubieramy się tak, aby odzwierciedlać czystość i radość aniołów posługujących Bogu.

Szlachetność i wolność: W starożytności białe szaty były strojem szlachty i ludzi wolnych. Ponieważ świętujemy nasze przejście z niewoli do „królestwa ksiąząt”, nosimy kittel, aby fizycznie zmanifestować nasz status wolnych ludzi.

Pokora wśród radości: Paradoksalnie, kittel jest również całunem pogrzebowym (tachrichim). Noszenie go podczas naszego najradośniejszego święta służy jako „hamulec” dla ego. Przypomina nam to o naszej śmiertelności i całkowitej zależności od Wszechmogącego, dzięki czemu nasze świętowanie pozostaje skromne, skupione i zakorzenione w duchowości.

USTAWIENIE STOŁU I TALERZ SEDEROWY (KA'ARA)

Sercem stołu jest **Ka'ara** (Talerz Sederowy). Tradycyjnie układamy na nim sześć produktów, a obok lub pod nim umieszczamy trzy całe mace.

1. Trzy Mace (Szalosz Macot)

Na stole muszą znajdować się **trzy całe mace**, ułożone jedna na drugiej (zazwyczaj oddzielone serwetkami lub w specjalnym pokrowcu).

- **Nazwy:** Górna maca to **Kohen**, środkowa to **Lewi**, a dolna to **Jisrael**.
- **Znaczenie:** Trzy mace symbolizują trzy grupy narodu żydowskiego. Środkowa maca (Lewi) zostanie przetamana na etapie *Jachac*.

2. Sześć Składników Talerza Sederowego

Oto produkty układane na talerzu (zgodnie z tradycją Ari Zal):

1. Zeroa (Pieczona kość)

- **Co to jest:** Pieczona kość z kurczaka (skrzydetko) lub jagnięcia.
- **Transliteracja:** Zeroa.
- **Tłumaczenie:** Ramię / Wyciągnięte ramię.
- **Znaczenie:** Symbolizuje ofiarę paschalną (*Korban Pesach*) składaną w Świątyni oraz „wyciągnięte ramię”, którym Bóg wyprowadził nas z Egiptu. (Nie jest spożywana podczas Sederu).

2. Bejca (Jajko)

- **Co to jest:** Jajko ugotowane na twardo, a następnie opieczone w skorupce.
- **Transliteracja:** Bejca.
- **Tłumaczenie:** Jajko.

- **Znaczenie:** Symbolizuje świąteczną ofiarę (*Korban Chagiga*) oraz cykl życia i żałobę po zniszczeniu Świątyni.

3. Maror (Gorzkie ziota)

- **Co to jest:** Starty chrzan lub sałata rzymska (umieszczone na środku).
- **Transliteracja:** Maror.
- **Tłumaczenie:** Gorycz / Gorzkie ziota.
- **Znaczenie:** Symbolizuje gorycz niewoli i ciężką pracę naszych przodków w Egipcie.

4. Charoset

- **Co to jest:** Istnieje wiele zwyczajów, jak ją przygotować. Mieszanka tartych jabłek, gruszek, imbiru, orzechów, wina i cynamonu.
- **Transliteracja:** Charoset.
- **Tłumaczenie:** Charoset (pochodzi od słowa *cheres* – glina).
- **Znaczenie:**
- Używa się go do zanurzania zioty Maror/Gorzkie ziota w nim. Przypomina zaprawę (glinę), której Żydzi używali do produkcji cegieł przy budowie egipskich miast.

5. Karpas (Warzywo)

- **Co to jest:** Kawatek cebuli, gotowany ziemniak lub natka pietruszki.
- **Transliteracja:** Karpas.
- **Tłumaczenie:** Warzywo / Przystawka.

- **Znaczenie:** Symbolizuje wiosnę i odrodzenie, ale maczany w stonej wodzie przypomina o łzach wylanych w niewoli.

6. Chazeret (Drugie gorzkie ziota)

- **Co to jest:** Zazwyczaj sałata rzymska (używana później do kanapki *Korech*).
- **Transliteracja:** Chazeret.
- **Tłumaczenie:** Sałata / Drugie gorzkie ziota.
- **Znaczenie:** Dodatkowe przypomnienie o trudach niewoli.

DODATKOWE ELEMENTY NA STOLE

Poza Talerzem Sederowym, na stole muszą znaleźć się:

1. Słona woda (Mej Melach):

Transliteracja: Mej melach.

Tłumaczenie: Słona woda.

Cel: Do macania warzywa *Karpas*. Symbolizuje łzy żydowskich niewolników.

2. Kielich Eliasza (Kos szel Elijahu):

Transliteracja: Kos szel Elijahu ha-Nawi.

Tłumaczenie: Kielich Proroka Eliasza.

Cel: Duży kielich napęczniony winem, umieszczony na środku stołu, czekający na wizytę Proroka.

3. Wino lub sok winogronowy:

Wystarczająca ilość, aby każdy uczestnik mógł wypić **cztery kielichy** (każdy o pojemności co najmniej 86 ml).

4. Poduszki do opierania się:

Przygotowane na krzesłach (szczególnie dla prowadzącego), aby umożliwić jedzenie i picie w pozycji „królewskiej” (opierając się na lewą stronę), co jest symbolem wolności.

PODSUMOWANIE DLA PROWADZĄCEGO (CHECKLISTA)

Przed rozpoczęciem Sederu upewnij się, że:

- Trzy mace są przykryte i ułożone na środku.
- Talerz Sederowy zawiera wszystkie 6 składników.
- Jajko i kość (*Zeroa*) są odpowiednio opieczone.
- Chrzan i sałata są przygotowane (sałata sprawdzona pod kątem owadów).
- Słona woda jest nalana do miseczek.
- Każdy ma swój kieliszek i wystarczającą ilość wina.
- Hagada jest dostępna dla każdego uczestnika.

To ustawienie gwarantuje, że Seder będzie przebiegał zgodnie z wielowiekowym porządkiem, łącząc fizyczne symbole z głęboką narracją o wyzwoleniu.

Wymagane Pomiary Płynów: Kielich Kidduszowy

Minimalna objętość kielicha (*Revi'it*) oraz wymagana ilość wina lub soku z winogron.

Autorytet / Źródło	Objętość (Mililitry/Gramy)	Uncje płynu (USA)
Rambam (Minimum)	75 ml	2,5 oz
Rav Chaim Na'eh	86 ml	2,9 oz
Rav Moshe Feinstein	131 ml	4,4 oz
Chazon Ish	150 ml	5,1 oz

Uwaga: Aby Kiddusz był ważny, kielich musi być całkowicie pełny, nawet jeśli jego pojemność przewyższa wymagane minimum.

Wymagane Pomiary Produktów Stałych: Maca

Ponieważ spożycie Macy jest obowiązkiem wynikającym z Tory, poniższe wagi zapewniają spożycie minimalnej objętości (*Ke-zayit*) w wymaganym czasie.

Autorytet / Źródło	Maca Ręcznie Pieczona (Waga)	Maca Maszynowa (Powierzchnia)
Rambam (Minimum)	17g - 20g	Ok. 1/3 Macy
Rav Chaim Na'eh	27g - 30g	Ok. 1/2 Macy
Chazon Ish	45g - 50g	Od 2/3 do 1 całej Macy

Wskazówka praktyczna: Przy pierwszym kęsie Macy (*Moci Maca*), zwyczajowo stosuje się bardziej rygorystyczne podejście, dążąc do miary 30g lub 50g.

Wymagane Pomiary Produktów Stałych: Maror

Ponieważ Maror (gorzkie zioła) jest w dzisiejszych czasach obowiązkiem rabinicznym, wymogi dotyczące objętości są często traktowane łagodniej niż w przypadku Macy.

Autorytet / Źródło	Objętość (Mililitry/Gramy)	Przybliżenie praktyczne
Rambam (Minimum)	17g	Mały pęczek liści
Rav Chaim Na'eh	27g	Liście o wymiarach ok. 7,5 x 12,5 cm
Chazon Ish	50g	Duża garść / Pełna łydga

Uwaga: W przypadku używania czystego, tartego chrzanu, miara 27g odpowiada w przybliżeniu jednej czubatej łyżce stołowej.

PEŁNY PRZEBIEG SEDERU (15 ETAPÓW)

1. קֶדֶשׁ	Kadesz (Święcenie),
2. וּרְחַץ	Urchac (Mycie rąk),
3. כָּרְפַס	Karpas (Warzywo),
4. יַחַץ	Jachac (Przetłamanie macy),
5. מַגִּיד	Magid (Opowiadanie),
6. רַחְצָא	Rachca (Mycie rąk przed jedzeniem),
7. מוֹצִיא	Moci (Błogostawieństwo nad macą)
8. מַצָּה	Maca (Błogostawieństwo nad macą),
9. מְרוֹר	Maror (Gorzkie zioła),
10. כֶּרֶךְ	Korech (Kanapka),
11. שְׁלַחן עֶרֶךְ	Szulchan Orech (Uczta),
12. צִפּוּן	Cafun (Afikoman),
13. בִּרְךְ	Barech (Błogostawieństwo po posiłku)
14. הַלֵּל	Hallel (Pochwały),
15. נִרְצָה	Nirca (Zakończenie).

DLACZEGO I KIEDY OPIERAMY SIĘ NA LEWEJ STRONIE? (HESEIBA)

Mężczyźni mają obowiązek opierać się na lewej stronie (Heseiba) podczas sederu

Czynność opierania się na lewej stronie podczas jedzenia i picia jest jednym z najważniejszych symboli wieczoru sederowego. W tradycji żydowskiej gest ten nazywa się Heseiba.

1. Dlaczego tak robimy? (Symbol wolności) W starożytności niewolnicy jedli na stojąco lub w niewygodnych pozycjach, gotowi w każdej chwili służyć swoim panom. Tylko ludzie wolni, szlachta i królowie mieli przywilej spożywania posiłków w pozycji półleżącej na kanapach lub poduszkach.

Demonstracja wolności: Pochylając się, fizycznie pokazujemy, że nie jesteśmy już niewolnikami w Egipcie, ale „narodem księżąt” i ludźmi wolnymi.

Dlaczego po lewej stronie?

Bezpieczeństwo (anatomia): Z fizjologicznego punktu widzenia pochylenie się na prawą stronę może być niebezpieczne, ponieważ może zakłócić proces trawienia, co grozi zadławieniem (pokarm może dostać się do tchawicy zamiast do przetyku).

Wygoda: Większość ludzi jest praworęczna. Pochylenie się na lewą stronę pozostawia prawą rękę wolną, aby zjeść macę i trzymać kielich wina.

Kiedy powinienes oprzeć się po lewej stronie?

Zgodnie z prawem żydowskim (halachą) obowiązkowe jest pochylenie się na lewą stronę podczas wykonywania następujących czynności:

1. Cztery kielichy wina: Podczas wypijania wszystkich czterech kielichów wina.
2. Spożywanie macy (Maca): Podczas pierwszego spożycia macy (etap Mochi Maca) w celu wypełnienia biblijnego obowiązku.

Kanapka Hillela (Korech): Podczas spożywania macy z marorem, na pamiątkę tradycji ze Świątyni.

Afikoman (Cafun): Ponieważ ten maca symbolizuje ofiarę paschalną, należy go spożyć jako osoba wolna.

1. KADESH (Poświęcenie) – Lider sederu zakłada kittel przed rozpoczęciem nabożeństwa. Napetnij pierwszy kielich winem. Błogostawieństwo nad winem:

Transliteracja: "SAWRI MARANAN WE-RABANAN WE-RABOTAJ. BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, BORE PRI HA-GAFEN".

Tłumaczenie: Za pozwoleniem moich panów i nauczycieli. Błogostawiony jesteś Ty, Panie nasz Bóg, Królu Wszechświata, który stwarzasz owoc winorośli.

Transliteracja: "BARUCH ATTAH ADONAI ELOHE INU MELECH HA'OLAM, ASHER BACHAR BANU MIKKOL-AM VEROMEMANU MIKKOL LASHON, VEKIDDESHANU BEMITZVOTAV. VATTITTEN-LANU ADONAI ELOHEINU BE'AHAVAH MO'ADIM LESIMCHAH, CHAGGIM UZEMANNIM LESASON, ET-YOM CHAG HAMMATZOT HAZZEH, ZEMAN CHERUTENU MIKRA KODESH, ZECHER LITZI'AT MITZRAYIM. KI VANU VACHARTA VE'OTANU KIDDASHTA MIKKOL-HA'AMMIM, UMO'ADEI KODSHECHA BESIMCHAH UVESASON HINCHALTANU. BARUCH ATTAH ADONAI, MEKADDESH YISRA'EL VEHAZZEMANNIM".

Tłumaczenie:

Błogostawiony jesteś, Adonai, nasz Boże, Władcy wszechświata, który wybrałeś nas spośród wszystkich ludów, wyniósł ponad wszelkie języki i uświęcił nas swoimi przykazaniami. I dałeś nam,

Panie, Boże, wyznaczone czasy szczęścia, święta i szczególne chwile radości, ten Festiwal Macy, nasz czas wolności, święte zgromadzenie ku pamięci wyjścia z Egiptu. Bo wybrałeś nas i uświęciłeś ponad wszelkie narody. W swojej łaskawej miłości obdarzył nas Twoje wyjątkowe chwile szczęścia i radości. Błogostawiony Ty, Adonai, który uświęcasz Izrael i wyznaczone czasy.

Jeśli bracha szehechejanu była recytowana przy zapalaniu świec, to tutaj nie jest recytowana ponownie.

Szehechejanu: (tekst jak przy świecach).

Transliteracja: "BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, SZE-HECHEJANU WE-KIJEMANU WE-HIGIANU LA-ZMAN HA-ZE".

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś Ty... który utrzymałeś nas przy życiu, zachowałeś nas i pozwoliłeś nam dotrzeć do tego czasu.

Pijemy pierwszy kielich, opierając się na lewą stronę.

2. URCHATZ (Mycie rąk) : Myjemy ręce bez błogostawieństwa.

3. KARPAS (Warzywo) : Zanurzamy pietruszkę lub ziemniaka w słonej wodzie.

Mamy na uwadze, że to błogostawieństwo jest także dla MAROR (Gorzkie ziola), którego wkrótce zjemy.

Transliteracja: "BARUCH ATA ADONAJ ELOHEINU MELECH HA'OLAM, BORE PRI HA-ADAMA".

4. JACHAC (Łamanie macy) : Łamiemy środkową macę. Większą część chowany jako Afikoman.

5. MAGID (Opowiadanie) : Główna część Sederu.

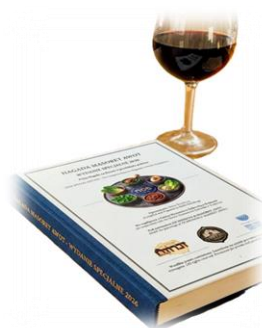
- Ma Nisztana (4 pytania): Zadawane przez najmłodszych.
- 10 Plag: Odlewamy kroplę wina przy każdej pladze: Dam (Krew),

Cfardea (Żaby), Kinim (Wszy), Arow (Dzkie zwierzęta), Dewer (Zaraza), Szchin (Wrzody), Barad (Grad), Arbe (Szakał/Szarńcza), Choszech (Ciemność),

Makat Bechorot (Śmierć Pierworodnych).

- Dajenu: Pieśń wdzięczności.
- Drugi Kielich: Pijemy na koniec Magid.z

Opowiadanie historii Paschy na nowo

Podnieś tacę z macasem i powiedz:

Tłumaczenie : To jest chleb cierpienia, który nasi ojcowie jedli w ziemi Egiptu. Kto jest głodny, niech przyjdzie i zje; kto potrzebuje, niech przyjdzie i przeprowadzi Seder Paschy. W tym roku [jesteśmy] tutaj; w przyszłym roku w ziemi Izraela. W tym roku [jesteśmy] niewolnikami; W przyszłym roku [będziemy] wolnymi ludźmi.

Transliteracja: Ha lachma anya di achalu avhatana be'ar'a demitzrayim. Chol-dichfin yeitei Veyeichul, Chol-Ditzrich Yeitei Veyifsach. Hashatta hacha, leshanah habba'ah Be'ar'a Deyisra'el. Hashata avdei, leshanah habba'ah benei chorin.

Taca z macą jest odsuwana na bok, a druga filiżanka jest nalewana. (Jeszcze tego nie pij).

** Teraz dziecko pyta: "Mah Nishtana?"

CO SPRAWIA, ŻE TA NOC RÓŻNI SIĘ OD WSZYSTKICH INNYCH?

KAŻDEJ NOCY NIE MUSIMY SIĘ ZANURZAĆ ANI RAZ, TEJ NOCY ROBIMY TO DWA RAZY!

KAŻDEJ NOCY JEMY CHAMETZ LUB MACĘ, A TEJ NOCY TYLKO MACĘ.

KAŻDEJ NOCY JEMY WSZELKIE WARZYWA, A TEJ NOCY MAROR!

**KAŻDEGO WIECZORU JEMY SIEDZĄCY LUB LEŻĄC W POZYCJI LEWEJ, A
TEJ NOCY WSZYSCY SIĘ ODPOCZYWAMY!**

Taca zostaje przywrócona na miejsce, a maca częściowo odkryta. Teraz mówimy:

**** BYLIŚMY NIEWOLNIKAMI FARAONA W EGIPCIE, A B-G, NASZ BÓG, WYCIĄGNĄŁ NAS STAMTĄD SILNĄ RĘKĄ I WYCIĄGNIĘTĄ RĘKĄ. GDYBY ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON, NIE WYPROWADZIŁ NASZYCH OJCÓW Z EGIPU, MY, NASZE DZIECI I DZIECI NASZYCH DZIECI, POZOSTALIBYŚMY ZNIEWOLENI PRZEZ FARAONA W EGIPCIE. NAWET GDYBYŚMY WSZYSCY BYLI MĄDRZY, WSZYSCY ROZUMIEJĄCY, WSZYSCY ZNAMY TORĘ, I TAK BYLIBYŚMY ZOBOWIĄZANI OMAWIAĆ EXODUS Z EGIPU; I KAŻDY, KTO SZCZEGÓŁOWO OMAWIA EXODUS Z EGIPU, JEST GODNY POCHWAŁY.**

Okazało się, że rabin Eliezer, rabin Jehoszua, rabin Elazar ben Azaryah, rabin Akiva i rabin Tarphon odpoczywali [przy sedzie] w B'nei Berak. Całą noc rozmawiali o exodusie z Egiptu, aż ich uczniowie przyszli i powiedzieli: "Nasi Panowie! Nadszedł czas, by recytować poranną Shema!"

Rabbi Eleazar ben Azaryah powiedział: "Jestem jak człowiek siedemdziesięciu lat, a jednak nie udało mi się udowodnić, że wyjście z Egiptu musi być wspomniane nocą – aż Ben Zoma wyjaśnił to: "Mówi się: 'Abyś pamiętał dzień, w którym opuścicieś Egipt przez wszystkie dni

swojego życia;' teraz 'dni twojego życia' odnosi się do dni, [a dodatkowe słowo] 'wszystkie' oznacza uwzględnienie nocy!"

Mędrzy jednak mówili: "'Dni twojego życia' odnoszą się do współczesnego świata; a 'wszystkie' oznacza włączenie dni Masziacha."

Błogostawiony Wszehobecny, błogostawiony niech On! Błogostawiony Ten, który dał Torę swojemu ludowi Izraelu, błogostawiony niech On! Tora mówi o czwórce dzieci: jedno jest mądre, drugie złe, jedno proste, a jedno nie wie, jak zapytać.

Mądry, co mówi? "Jakie są świadectwa, statuty i prawa, które B-g, nasz B-d-o, nakazał ci?" Ty z kolei poucz go praw Paschy [do granic] 'nie wolno jeść deseru po baranku Pesach.'

Zły, co on mówi? "Co to dla ciebie za usługa?!" Mówi "do ciebie", ale nie do niego! Wykluczając się w ten sposób ze społeczności, zaprzeczył temu, co fundamentalne. Dlatego ściskasz mu zęby i mówisz: "To właśnie dlatego B-g zrobił dla mnie, gdy opuszczałem Egipt"; 'dla mnie' - ale nie dla niego! Gdyby tam był, nie zostałby odkupiony!"

Prostak, co on mówi? "Co to jest?" Tak więc powiesz mu: "Silną ręką B-g wyprowadził nas z Egiptu, z domu niewolników."

A kto nie potrafi prosić, musisz go inicjować, jak mówi się: "Tego dnia powiesz swojemu dziecku: 'To właśnie dlatego Król uczynił dla mnie, gdy opuszczałem Egipt.'"

Można by pomyśleć, że [dyskusja o exodusie] musi być od początku miesiąca. Tora mówi więc: 'W ten dzień.' 'W ten dzień' może jednak oznaczać, że jest jeszcze dzień; Tora więc mówi: 'To przez to.' Wyrażenie "z tego powodu" można powiedzieć tylko wtedy, gdy przed tobą zostaną położone maca i maror.

**** NA POCZĄTKU NASI OJCOWIE SŁUŻYLI BOŻKOM; LECZ TERAZ WSZECHOBECNY PRZYBLIŻYŁ NAS DO SWOJEJ SŁUŻBY, JAK MÓWI SIĘ: "JOZUE POWIEDZIAŁ DO WSZYSTKICH LUDZI: TAK POWIEDZIAŁ OJCIEC, BÓG IZRAELA: 'WASZI OJCOWIE MIESZKALI PO DRUGIEJ STRONIE RZEKI – TERACH, OJCIEC ABRAHAMA I OJCIEC NACHORA, I SŁUŻYLI INNYM BOGOM.**

"A JA WZIĄŁEM TWOJEGO OJCA ABRAHAMA ZZA RZEKI I POPROWADZIŁEM GO PRZEZ CAŁĄ ZIEMIĘ KANAAN. ZWIĘKSZYŁEM JEGO NASIENIE I DAŁEM MU IZAAKA, A IZAAKOWI DAŁEM JAKUBA I EZAWA. EZAWOWI ODDAŁEM GÓRĘ SEIR, ABY JĄ POSIADAŁ, A JAKUB I JEGO SYNOWIE ZESZLI DO EGIPITU."

BŁOGOSŁAWIONY TEN, KTÓRY DOTRZYMUJE OBIETNICY IZRAELOWI, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON BĘDZIE! BO ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIEGO, PRZELICZYŁ KONIEC [NIEWOLI], ABY UCZYNIĆ TO, CO POWIEDZIAŁ NASZEMU OJCU ABRAHAMOWI PODCZAS "PRZYMIERZA

MIĘDZY CZĘŚCIAMI", JAK MÓWI SIĘ: "I POWIEDZIAŁ ABRAHAMOWI: 'WIEDZCIE, ŻE WASZE POTOMSTWO BĘDZIE OBCE W ZIEMI, KTÓRA NIE JEST ICH, I ZNIEWOLĄ ICH ORAZ SPRAWIĄ, ŻE CIERPIĄ PRZEZ CZTERYSTA LAT. ALE JA RÓWNIEŻ OSĄDZĘ NARÓD, KTÓREMU BĘDĄ SŁUŻYĆ, A POTEW WYJDĄ Z WIELKIM BOGACTWEM.'"

ZGODNIE Z INSTRUKCJAMI RABINA ISAACA LURII, KIELICH WINA JEST TERAZ PODNOSZONY, A MACICE SĄ PRZYKRYTE.

TO WŁAŚNIE STAŁO PRZY NASZYCH OJCACH I PO NASZEJ STRONIE! BO NIE TYLKO JEDEN POWSTAŁ PRZECIWKO NAM, BY NAS ZNISZCZYĆ, ALE W KAŻDYM POKOLENIU POWSTAJĄ PRZECIWKO NAM, BY NAS ZNISZCZYĆ; A ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON, ZBAWI NAS Z ICH RĄK!

**VEHI SHE'AMEDAH LA'AVOTEINU
VELANU. SHELO ECHAD BILVAD
AMAD ALEINU LECHALLOTENU, ELLA
SHEBBECHOL DOR VADOR OMEDIM
ALEINU LECHALOTENU,
VEHAKKADOSH BARUCH HU
MATZILENU MIYADAM.**

Tłumaczenie: I właśnie to wspierało naszych przodków i nas samych, gdyż nie był to tylko jeden, kto dążył do naszego zniszczenia, lecz w każdym pokoleniu powstają przeciwko nam, by nas zniszczyć, a Świąty, niech będzie błogosławiony, ratuje nas z ich rąk

ODŁÓŻ KIELICH WINA I ODKRYJ MACĘ.

IDŹ I DOWIEDZ SIĘ, CO LABAN ARAMEJCZYK CHCIAŁ ZROBIĆ NASZEMU OJCU JAKUBOWI. FARAON WYDAŁ DEKRET PRZECIWKO WYŁĄCZNIE DZIECIOM CHŁOPCZYM, ALE LABAN CHCIAŁ WYKORZENIĆ WSZYSTKICH

– JAK MÓWI SIĘ: "ARAMEJCZYCY CHCIELI ZNISZCZYĆ MOJEGO OJCA; I UDAŁ SIĘ DO EGIPITU I TAM PRZEBYWAŁ, NIELICZNIE LICZNI; I STAŁ SIĘ TAM NARODEM – WIELKIM, POTĘŻNYM I LICZNYM."

"I ZSZEDŁ DO EGIPITU" NA MOCY BOSKIEGO ROZKAZU. "I TAM PRZEBYWAŁ" – TO POKAZUJE, ŻE NASZ OJCIEC JAKUB NIE PRZYJECHAŁ DO EGIPITU, BY SIĘ TAM OSIEDLIĆ, LECZ TYLKO TYMCZASOWO TAM MIESZKAĆ. TAK MÓWI SIĘ: "POWIEDZIELI FARAONOWI: PRZYSZLIŚMY ZAMIESZKAĆ W ZIEMI, BO NIE MA PASTWISKA DLA STAD TWOICH SŁUG, GDYŻ GŁÓD JEST WIELKI W ZIEMI KANAANU; A TERAZ, PROSZĘ, POZWÓL SWOIM SŁUGOM ZAMIESZKAĆ W KRAINIE GOSZEN."

"NIEWIELU W LICZBIE", JAK MÓWI SIĘ: "WASI OJCOWIE ZESZLI DO EGIPITU Z SIEDEMDZIESIĘCIOMA OSOBAMI, A TERAZ WASZ B-Z-BÓG UCZYNIŁ WAS TAK LICZNYMI JAK GWIAZDY NIEBA."

"I STAŁ SIĘ TAM NARODEM" – TO POKAZUJE, ŻE IZRAEL BYŁ TAM WYJĄTKOWY.

"WIELCY, POTĘŻNI", JAK MÓWI SIĘ: "A DZIECI IZRAELA BYŁY PŁODNE I OBFICIE SIĘ ROZROSŁY, ROZMNOŻYŁY SIĘ I STAŁY SIĘ BARDZO, BARDZO POTĘŻNE, A ZIEMIA WYPEŁNIŁA SIĘ NIMI."

"I WIELU", JAK SIĘ MÓWI: "PRZESZEDŁEM OBOK WAS I ZOBACZYŁEM, JAK TONIECIE SIĘ W SWOJEJ KRWI, I POWIEDZIAŁEM DO WAS: 'PRZEZ WASZĄ KREW BĘDZIECIE ŻYĆ,' I POWIEDZIAŁEM WAM: 'WASZĄ KRWIĄ

BĘDZIECIE ŻYĆ!' SPRAWIŁEM, ŻE ROZKWITAŁAŚ JAK ROŚLINY NA POLU, ROSŁAŚ I ROSŁAŚ BARDZO PIĘKNIE, TWOJE PIERSI BYŁY UKSZTAŁTOWANE, WŁOSY DŁUGIE, ALE BYŁAŚ NAGA I NAGA."

"EGIPCJANIE ŹLE NAS TRAKTOWALI, SPRAWIALI, ŻE CIERPIELIŚMY I CIĘŻKO NA NAS PRACOWALI."

"EGIPCJANIE ŹLE NAS TRAKTOWALI", JAK SIĘ MÓWI: CHODŹMY, DZIAŁAJMY PRZEBIEGLE WOBEC [LUDU], ABY SIĘ NIE ROZMNOŻYLI, A JEŚLI WYBUCHNIE WOJNA PRZECIWKO NAM, DOŁĄCZĄ DO NASZYCH WROGÓW, BĘDĄ WALCZYĆ PRZECIWKO NAM I OPUŚCIĆ ZIEMIĘ."

"I SPRAWILI, ŻE CIERPIELIŚMY", JAK SIĘ MÓWI: "POSTAWILI NAD [LUDEM IZRAELA] POWIERNIKÓW, BY CIERPIAŁ Z ICH CIĘŻARAMI, I BUDOWALI MIASTA MAGAZYNOWE DLA FARAONA, PITOMA I RAMZESA."

"I CIĘŻKO NA NAS PRACOWALI," JAK MÓWI SIĘ: "EGIPCJANIE ZMUSILI DZIECI IZRAELA DO CIĘŻKIEJ PRACY. I UCZYNILI SVOJE ŻYCIE GORZKIM PRZEZ CIĘŻKĄ PRACĘ, ZAPRAWĘ, CEGŁY I WSZELKIE RODZAJE SŁUŻBY NA POLU, CAŁĄ SVOJĄ PRACĘ, KTÓRĄ ZMUSZALI, WYKONUJĄC Z ZAPALEM PRACĄ."

I WOŁALIŚMY DO B-G, BOGA NASZYCH OJCÓW, A B-G USŁYSZAŁ NASZ GŁOS I ZOBACZYŁ NASZE CIERPIENIE, NASZĄ PRACĘ I UCISK.

"I WOŁALIŚMY DO B-G, BOGA NASZYCH OJCÓW," JAK MÓWI SIĘ: "W TYM DŁUGIM OKRESIE KRÓL EGIPTU UMARŁ; A DZIECI IZRAELA JĘCZAŁY Z POWODU NIEWOLI I WOŁAŁY. A ICH WOŁANIE O POMOC Z NIEWOLI WZNIOSŁO SIĘ DO BOGA."

"I B-G USŁYSZAŁ NASZ GŁOS", GDY POWIEDZIAŁ: "I BÓG USŁYSZAŁ ICH JĘKI, I BÓG PRZYPOMNIAŁ SOBIE SVOJE PRZYMIERZE Z ABRAHAMEM, IZAAKIEM I JAKUBEM."

"I WIDZIAŁ NASZE CIERPIENIE," TO ODNOSI SIĘ DO ROZDZIELENIA MĘŻA I ŻONY, JAK SIĘ MÓWI: "BÓG WIDZIAŁ DZIECI IZRAELA I BÓG TO ZAUWAŻYŁ."

"NASZA PRACA" ODNOSI SIĘ DO "DZIECI", JAK SIĘ MÓWI: "KAŻDEGO CHŁOPCA, KTÓRY SIĘ URODZI, WRZUCISZ DO RZEKI, A KAŻDĄ DZIEWCZYNKĘ UTRZYMASZ PRZY ŻYCIU."

"A NASZE UCISKI", TO ODNOSI SIĘ DO PRESJI, JAK SIĘ MÓWI: "WIDZIAŁEM UCISK, JAKIM EGIPCJANIE ICH UCISKAJĄ."

"B-G WYPROWADZIŁ Z EGIPITU SILNĄ RĘKĄ I WYCIĄGNIĘTĄ RĘKĄ, Z WIELKIM OBJAWIENIEM, Z ZNAKAMI I CUDAMI."

"B-G WYPROWADZIŁ NAS Z EGIPITU," NIE PRZEZ ANIOŁA, NIE PRZEZ SERAFA I NIE PRZEZ POSŁAŃCA. ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON, UCZYNIŁ TO W SWOJEJ CHWALE SAM!

TAK MÓWI SIĘ: "TEJ NOCY PRZEJDĘ PRZEZ ZIEMIĘ EGIPITU I POBIJĘ KAŻDEGO PIERWORODNEGO W ZIEMI EGIPITU, OD CZŁOWIEKA PO ZWIERZĘ, I WYMIERZĘ SĄDY PRZECIWKO WSZYSTKIM BOGOM EGIPITU, JA, Z-R-R."

"PRZEJDĘ PRZEZ ZIEMIĘ EGIPITU," JA, A NIE ANIOŁ;

"I POBIJĘ KAŻDEGO PIERWORODNEGO W ZIEMI EGIPSKIEJ," JA I NIE SERAF;

**"I BĘDĘ WYKONYWAŁ SĄDY PRZECIWKO WSZYSTKIM BOGOM EGIPITU,"
JA I NIE POSŁANIEC;**

"JA- B-G," TO JA, I NIKT INNY!

**"SILNĄ RĘKĄ" ODNOSI SIĘ TO DO DEVER (ZARAZY), JAK SIĘ MÓWI: "OTO
RĘKA B-GZA BĘDZIE NA TWOIM BYDLE NA POLU, NA KONIE, OSŁY,
WIELBŁĄDY, STADA I STADA, BARDZO SUROWA ZARAZA."**

**"I Z WYCIĄGNIĘTĄ RĘKĄ," ODNOSI SIĘ TO DO MIECZA, JAK SIĘ MÓWI:
"JEGO MIECZ BYŁ WYCIĄGNIĘTY, W JEGO RĘCE WYCIĄGNIĘTY NAD
JEROZOLIMĄ."**

**"I Z WIELKIM OBJAWIENIEM," ODNOSI SIĘ TO DO OBJAWIENIA SZECHINY
(BOSKIEJ OBECNOŚCI), JAK SIĘ MÓWI: "CZY KTÓRYKOLWIEK BÓG
KIEDYKOLWIEK PRÓBOWAŁ WZIĄĆ DLA SIEBIE NARÓD Z WNĘTRZA
INNEGO NARODU, Z PRÓBAMI, ZNAKAMI I CUDAMI, Z WOJNĄ, Z SILNĄ
RĘKĄ I WYCIĄGNIĘTĄ RĘKĄ, I Z WIELKIMI OBJAWIENIAMI, JAK
WSZYSTKO, CO B-G, TWÓJ B-D-D, UCZYNIŁ DLA CIEBIE W EGIPCIE NA
TWOICH OCZACH!"**

**"A ZE ZNAKAMI," ODNOSI SIĘ TO DO LASKI, JAK SIĘ MÓWI: "WEŹ DO RĘKI
TĘ LASKĘ, KTÓRĄ BĘDZIESZ WYKONYWAĆ ZNAKI."**

**"I CUDA," ODNOSI SIĘ TO DO KRWI, JAK SIĘ MÓWI: "I POKAZĘ CUDA W
NIEBIE I NA ZIEMI."**

**WYPOWIADAJĄC NASTĘPUJĄCE SŁOWA "KREW, OGIEŃ I FILARY DYMU",
WYLEW SIĘ TRZY RAZY Z WINA W KIELICHU. NIE WYJMUJ WINA PRZEZ
ZANURZENIE PALCA, LECZ PRZEZ WYLEWANIE Z SAMEGO KUBKA I RÓB
TO DO POTŁUCZONEGO LUB ODPRYSZCZONEGO NACZYNIA. (PAMIĘTAJ,
ŻE KIELICH SYMBOLIZUJE ASPEKT MALCHUT, KTÓRY ZAWIERA ASPEKT**

"GNIEWU I OBURZENIA." ZA POMOCĄ NASZEJ ZDOLNOŚCI BINAH (ROZUMIENIA) WYLEWAMY [TEN ASPEKT "GNIEWU I OBURZENIA" – WYLEWAJĄC Z WINA W KIELICHU DO ROZBITEJ MISY, KTÓRA SYMBOLIZUJE KELIPEŃ, CZYLI TO, CO NAZYWA SIĘ PRZEKŁĘTYM [ZASADĄ ZŁĄ)].

KREW, OGIEŃ I SŁUPY DYMU

INNE WYJAŚNIENIE: "SILNA RĘKA" OZNACZA DWIE [PLAGI]; "WYCIĄGNIĘTA RĘKA," KOLEJNE DWIE; "WIELKA MANIFESTACJA," KOLEJNE DWA; "ZNAKI," KOLEJNE DWA; ORAZ "CUDA" – KOLEJNE DWA.

TO SĄ DZIESIĘĆ PLAG, KTÓRE ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON, SPROWADZIŁ NA EGIPCJAN, A MIANOWICIE NASTĘPUJĄCE:

Podczas wymawiania dziesięciu plag wylej z samego kielicha dziesięć razy, jak wspomniano wyżej (a przy rozlewaniu pamiętaj o tym, co zostało powiedziane powyżej). Wino pozostałe w kielichu (które stało się więc "winem przynoszącym radość") nie powinno być rozlane, lecz dodaje się do niego inne wino [aby napętnić kielich].

KREW.

ŻABY.

WSZY.

DZIKIE BESTIE.

ZARAZA.

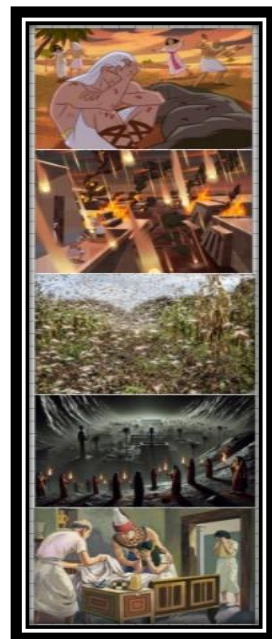
CZYRAKI.

WITAJ.

LOCUST.

CIEMNOŚĆ.

ZABICIE PIERWORODNEGO.

RABIN JEHUDA NAZYWAŁ JE AKRONIMAMI:

DETZACH (krew, żaby, wszy);

ADASH (bestie, zaraza, wrzody);

BEACHAV (grad, szarańcza, ciemność, pierworodny).

Rabbi Yosi Galilejski powiedział: Skąd wiesz, że Egipcjanie zostali dotknięci dziesięcioma plagami w Egipcie, a potem pięćdziesięcioma plagami na morzu?

W Egipcie mówi się o nich: "Magowie powiedzieli faraonowi: 'To jest palec Boga.' Na morzu jest napisane: 'Izrael zobaczył wielką rękę, którą B-g położył przeciwko Egiptowi; a lud bał się Króla, i uwierzył w Ojca i Jego sługę Mojżesza.'"

A jak często byli zauroczeni "palcem"? Dziesięć plag!

Zatem musisz wnioskować, że w Egipcie dotknęło ich dziesięć plag, a nad morzem pięćdziesiąt plag!

Rabin Eliezer powiedział: Skąd wiemy, że każda pojedyncza plaga, którą Święty, błogostawiony niech On, sprowadził na Egipcjan w Egipcie, składała się z czterech plag?

Mówi się: "Postał przeciwko nim swój gniew, gniew, oburzenie i kłopoty, rozładowanie postaćów zła": 'Wściekłość' jest jednym z nich; 'Oburzenie' – dwa; "Kłopoty" to trzy; "Uwolnienie postaćów zła" to cztery.

Trzeba więc teraz powiedzieć, że w Egipcie dotknęły ich czterdzieści plag, a na morzu dwieście plag.

Rabbi Akiva powiedział: Skąd wiemy, że każda pojedyncza plaga, którą Święty, błogostawiony niech On, sprowadził na Egipcjan w Egipcie, składała się z pięciu plag?

Mówi się: "Postał przeciwko nim swój gniew, gniew, oburzenie i kłopoty, rozpęd postaćów zła": "Jego gniew jest jednym z nich; " furii," robi dwa; "oburzenie" to trzy; "kłopoty" robi cztery; "Zwolnienie postaćów zła" to piątka. Trzeba więc powiedzieć, że w Egipcie dotknęło ich pięćdziesiąt plag, a na morzu dwieście pięćdziesiąt plag.

Ile poziomów przysług obdarzył nas Wszechobecny:

Dayenu

The image shows a musical score for the song "Dayenu". It consists of six staves of music, each with Hebrew lyrics written below the notes. The lyrics are: "ביום הזה יגדלנו ויגדלנו", "ביום הזה יגדלנו ויגדלנו", "ביום הזה יגדלנו ויגדלנו", "ביום הזה יגדלנו ויגדלנו", "ביום הזה יגדלנו ויגדלנו", "ביום הזה יגדלנו ויגדלנו".

GDYBY WYPROWADZIŁ NAS Z EGIPTU I NIE WYMIERZYŁ WYROKÓW PRZECIWKO NIM, DAYENU, TO BY NAM WYSTARCZYŁO!

GDYBY WYMIERZYŁ WYROKI PRZECIWKO NIM, A NIE PRZECIWKO ICH BOŻKOM, DAYENU, TO BY NAM WYSTARCZYŁO!

GDYBY ZNISZCZYŁ ICH BOŻKI I NIE ZAKOCHAŁ ICH PIERWORODNEGO DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM!

GDYBY ZAKOCHAŁ ICH PIERWORODNEGO I NIE DAŁ NAM ICH MAJĄTKU, DAYENU, TO BY NAM WYSTARCZYŁO!

GDYBY DAŁ NAM ICH MAJĄTEK I NIE PODZIELIŁ MORZA DLA NAS, DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM!

GDYBY PODZIELIŁ MORZE DLA NAS I NIE PRZEPROWADZIŁ NAS PRZEZ NIE NA LĄDZIE DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM TO!

GDYBY PRZESZEDŁ PRZEZ MORZE NA SUCHYM LĄDZIE I NIE UTOPIŁ W NIM NASZYCH CIEMIĘŻCÓW, DAYENU, TO BY NAM WYSTARCZYŁO!

GDYBY UTOPIŁ W NIEJ NASZYCH CIEMIĘŻCÓW I NIE ZAOPIEKOWAŁ NASZYCH POTRZEB NA PUSTYNI PRZEZ CZTERDZIEŚCI LAT, DAYENU, TO BY NAM WYSTARCZYŁO!

GDYBY PRZEZ CZTERDZIEŚCI LAT ZASPOKAJAŁ NASZE POTRZEBY NA PUSTYNI I NIE KARMIŁ NAS MANNĄ DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM TO!

GDYBY NAKARMIŁ NAS MANNĄ I NIE DAŁ NAM SZABATU DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM TO!

GDYBY DAŁ NAM SZABAT I NIE PRZYPROWADZIŁ NAS PRZED GÓRĘ SINAI DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM!

GDYBY PRZYPROWADZIŁ NAS PRZED GÓRĘ SYNAJ I NIE DAŁ NAM TORY DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM TO!

GDYBY DAŁ NAM TORĘ I NIE WPROWADZIŁ NAS DO ZIEMI IZRAELA DAYENU, WYSTARCZYŁOBY NAM TO!

GDYBY ON WPROWADZIŁ NAS DO ZIEMI IZRAELA I NIE ZBUDOWAŁ DLA NAS BEIT HABECHIRAH (WYBRANY DOM; BEIT HAMIKDASH) DAYENU, TO BY NAM WYSTARCZYŁO!

Więc jak bardzo powinniśmy być wdzięczni Wszechobecnemu za podwójną i podwajoną dobroć, którą nam obdarzył; bo wyprowadził nas z Egiptu, wykonywał wyroki przeciwko nim i ich bożkom, zabił ich pierworodnych, dał nam ich majątek, podzielił morze dla nas, przeszedł przez nie na suchej ziemi, utopił w nim naszych ciemężców i przez czterdzieści lat zaopatrywał nasze potrzeby na pustyni, i nakarmił nas manną, dał Szabat, przyprowadził przed górę Synaj, dał nam Torę, sprowadził nas do ziemi Izraela i zbudował dla nas Beit Habechirah, by odpokutować za wszystkie nasze grzechy.

RABBAN GAMLIEL ZWYKŁ MÓWIĆ: KTO NIE OMAWIA NASTĘPUJĄCYCH TRZECH RZECZY W PESACH, NIE WYPEŁNIŁ SWOJEGO OBOWIĄZKU, MIANOWICIE:

PASCHA (ofiara paschalna),

MACA (chleb bez kwasu) **ORAZ**

MAROR (gorzkie ziola).

PASCHA – BARANEK PASCHALNY, KTÓRY NASI OJCOWIE JEDLI W CZASIE BEIT HAMIKDASH – Z JAKIEGO POWODU TO ROBILI?

PONIEWAŻ WSZECHOBECNY PRZECHODZIŁ NAD DOMAMI NASZYCH OJCÓW W EGIPCIE, JAK SIĘ MÓWI:

"POWIESZ: TO OFIARA PASCHALNA DLA OJCA, PONIEWAŻ PRZESZEDŁ NAD DOMAMI DZIECI IZRAELA W EGIPCIE, GDY UDERZYŁ EGIPCJAN ZARAŻĄ, I OCALIŁ NASZE DOMY. A LUDZIE KŁANIALI SIĘ I KŁANIALI."

WEŹ ZŁAMANĄ MACĘ DO RĘKI I POWIEDZ:

Z JAKIEGO POWODU TA MACA, KTÓRĄ JEMY? PONIEWAŻ CIASTO NASZYCH OJCÓW NIE ZDAŹYŁO SIĘ ZAKWASIĆ, ZANIM KRÓL KRÓLÓW KRÓLÓW, ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON, OBJAWIŁ SIĘ IM I ICH ODKUPIŁ.

TAK MÓWI SIĘ: "PIEKLI MACY Z CIASTA, KTÓRE PRZYWIEźLI Z EGIPITU, PONIEWAŻ NIE BYŁO ZAKWASZONE; PONIEWAŻ ZOSTALI WYPĘDZENI Z EGIPITU I NIE MOGLI ZWLEKAĆ, A TAKŻE NIE PRZYGOTOWALI ŹADNYCH [INNYCH] ZAOPATRZENIA."

WEź MAROR DO RĘKI I POWIEDZ:

Z JAKIEGO POWODU TEN MAROR, KTÓRY JEMY? PONIEWAŻ EGIPCJANIE ZGORZKNĘLI ŹYCIE NASZYCH OJCÓW W EGIPCIE, JAK MÓWI SIĘ:

"UCZYNILI SWOJE ŹYCIE GORZKIM PRZEZ CIĘŻKĄ SŁUŻBĘ, ZAPRAWĘ I CEGŁY ORAZ WSZELKIE RODZAJE SŁUŻBY NA POLU; CAŁĄ SWOJĄ SŁUŻBĘ ZMUSILI DO ODBYCIA Z ZAPAŁEM I ZAANGAŻOWANIA."

W KAŻDYM POKOLENIU CZŁOWIEK JEST ZOBOWIĄZANY TRAKTOWAĆ SIEBIE TAK, JAKBY WYSZEDŁ Z EGIPITU, JAK MÓWI SIĘ: "POWIEDZ SWOJEMU DZIECKU TEGO DNIA, ŹE WŁAŚNIE DLATEGO B-G ZROBIŁ DLA MNIE, GDY OPUSZCZAŁEM EGIPT."

ŚWIĘTY, BŁOGOSŁAWIONY NIECH ON, ODKUPIŁ NIE TYLKO NASZYCH OJCÓW Z EGIPITU, ALE TAKŻE NAS Z NIMI, JAK MÓWI SIĘ: "TO NAS STAMTĄD WYPROWADZIŁ, ABY MÓGŁ NAM DAĆ ZIEMIĘ, KTÓRĄ PRZYSIĄGŁ NASZYM OJCOM."

DLATEGO NASZYM OBOWIĄZKIEM JEST DZIĘKOWAĆ, CHWALIĆ, CHWALIĆ, GLORYFIKOWAĆ, WYWYŻSZAĆ, UWIELBIAĆ, BŁOGOSŁAWIĆ, WYNOŚIĆ I CZCIĆ TEGO, KTÓRY DOKONAŁ WSZYSTKICH TYCH CUDÓW DLA NASZYCH OJCÓW I DLA NAS. PROWADZIŁ NAS OD NIEWOLI DO WOLNOŚCI, OD SMUTKU DO RADOŚCI, OD ŻAŁOBY DO ŚWIĘTOWANIA, OD GŁĘBOKIEJ CIEMNOŚCI DO WIELKIEGO ŚWIATŁA I OD NIEWOLI DO ODKUPIENIA. ZATEM ODMAWIJMY PRZED NIM ALLELUJA, CHWAŁA BOGU!

ALLELUJA – CHWAŁA BOGU! CHWALCIE SIĘ, SŁUDZY B-GA; CHWALCIE IMIĘ B-G. NIECH IMIĘ B-GZA BĘDZIE BŁOGOSŁAWIONE OD TERAZ I NA WIECZNOŚĆ. OD WSCHODU SŁOŃCA DO JEGO ZACHODU IMIĘ B-G'S JEST WYCHWALANE. B-G JEST WYSOKO PONAD WSZYSTKIMI NARODAMI, JEGO CHWAŁA JEST NAD NIEBIOSAMI. KTÓRY JEST JAK Ś-R-D, NASZ B-D-D, KTÓRY MIESZKA WYSOKO, A TAK NISKO SPOGLĄDA NA NIEBO I ZIEMIĘ! PODNOŚI BIEDNYCH Z PROCHU, PODNOŚI POTRZEBUJĄCYCH Z GNIARZA, BY POSADZIĆ ICH WŚRÓD SZLACHTY, WŚRÓD SZLACHTY SWOJEGO LUDU. PRZYWRACA BEZPŁODNĄ KOBIETĘ DO DOMU, CZYNIĄC JĄ RADOSNĄ MATKĄ DZIECI. ALLELUJA – CHWAŁA BOGU.

GDY IZRAEL OPUŚCIŁ EGIPT, DOM JAKUBA Z LUDU OBCEGO JĘZYKA, JUDA STAŁ SIĘ JEGO ŚWIĘTYM, IZRAEL JEGO PANOWANIEM. MORZE ZOBACZYŁO I UCIEKŁO, JORDAN ZAWRÓCIŁ DO TYŁU. GÓRY PRZESKAKIWAŁY JAK BARANY, WZGÓRZA JAK MŁODE OWCE. CO SIĘ Z TOBĄ, O MORZU, ŻE UCIEKASZ; JORDAN, ŻE SIĘ ODWRACASZ? GÓRY, DLACZEGO SKACZECIE JAK BARANY; WY PAGÓRKI, JAK MŁODE OWCE? PRZED MISTRZEM, KTÓRY STWORZYŁ ZIEMIĘ, PRZED BOGIEM JAKUBA, KTÓRY ZAMIENIA SKAŁĘ W STAW Z WODĄ, KRZEMIENIE W FONTANNĘ WODY.

Transliteracja: BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, ASZER GE-ALANU WE-GA-AL ET AWOTEJNU MICRAJIM, WE-HIGIANU LA-LAJLA HA-ZE, LE-ACHOL BO MACA U-MAROR. KEN ADONAJ ELOHEJNU WE-LOHEJ AWOTEJNU, JAGIANU LE-MOADIM U-LE-REGALIM ACHERIM HA-BA-IM LIKRATENU LE-SZALOM, SIMECHIM BE-WINJAN IRECHA WE-SASZIM BA-AWODATECHA. WE-NOCHAL SZAM MIN HA-ZEWACHIM U-MIN HA-PESACHIM, ASZER JAGIA DAMAM AL KIR MIZBACHACHA LE-RACON, WE-NODE LE-CHA SZIR CHADASZ AL GE-ULATEJNU WE-AL PIDJON NAFSZENU. BARUCH ATA ADONAJ, GA-AL ISRAEL.

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś ty, boże, nasz król wszechświata, który nas odkupił i odkupił naszych ojców z egiptu, i pozwoliłeś nam przybyć tej nocy, by zjeść macę i maror. Podobnie bóg i nasz bóg naszych ojców pozwalają nam osiągać inne święta i święta, które przyjdą do nas w pokoju, z radością z odbudowy twojego miasta i z radością z twojej służby [w bet hamikdash]. Zjemy ofiary i ofiary na paschę, których krew zostanie pokropiona na ścianie twojego ołtarza za przyjęcie; i podziękujemy ci nową pieśnią za nasze odkupienie i zbawienie naszych dusz. Błogostawiony jesteś, błogostawiony ty, boże, który odkupiłeś izrael.

Wyrecytuj następujące błogostawieństwo i wypij drugi kielich wina, opierając się na lewym boku:

Transliteracja: “BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, BORE PRI HA-GAFEN”

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś, B-g, nasz B-d, Król wszechświata, który tworzy owoce winorośli.

6. RACHTZAH (Mycie rąk do posiłku)

Myjemy ręce z błogostawieństwem: “BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, AL NETILAT JADAYIM”.

7. MOTZI (Błogostawieństwo nad chlebem) : Trzymamy wszystkie trzy mace (tę złamaną pośrodku) i recytujemy następujące błogostawieństwo;

“BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM HA-MOTZI LECHEM MIN HA-ARETZ”.

8. MATZAH (Błogostawieństwo nad macą): Podczas recytowania następującego błogostawieństwa należy pamiętać, że odnosi się ono także do jedzenia "Kanapki" Korecha – która będzie przygotowywana z trzecią macą – oraz do jedzenia Afikomana.

Puściliśmy dolną macę (którą użyjemy do 10. Korech) i recytujemy następujące błogostawieństwo;

“BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM ASZER KID’SZANU BE-MICWOTAW WE-CIWANU AL ACHILAT MATZAH”.

Bierzemy kawałek górnej i środkowej macy i jemy, opierając się o lewą stronę.

9. MAROR (Gorzkie ziola): Teraz bierzemy kezayit (objętość jednej oliwki) Maror, maczamy go w Charoset — a następnie strząśniemy z niego

Charoset, który się do niego przykleił, aby gorzki smak nie został zneutralizowany.

Zanim go zjemy, wymawiamy następujące błogostawieństwo;

“BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM ASZER KID’SZANU BE-MICWOTAW WE-CIWANU AL ACHILAT MAROR”.

Jemy chrzan/sałatę bez opierania się na lewym boku.

10. KORECH (Kanapka Hillela) : Łączymy macę, maror.

Jemy, opierając się po lewej stronie.

Weź trzecią macę i kezayit (objętość jednej oliwki) Chazeret – połącz oba [jak kanapkę] i powiedz następująco:

"TAK UCZYNIŁ HILLEL ZA CZASÓW BET HAMIKDASZ: POŁĄCZYŁ MIĘSO OFIARY BARANKA, MACĘ I MAROR, I ZJADŁ JE RAZEM, JAK MÓWI: 'BĘDĄ JE JEŚĆ Z MACĄ I GORZKIMI ZIOŁAMI.'

Nie musimy już poświęcać się, dlatego jemy chazeret i macę razem, opierając się na lewym boku

11. SHULCHAN ORECH (Uczta) : Jemy ten posiłek z okazji Peschy.

12. TZAFUN (Ukryte) : Wyjmujemy macę, którą odkładamy na czwartym kroku. JACHAC, i jemy to, opierając się na lewym boku.

Jedzenie Afikoman to ostatnia rzecz, którą dziś jemy.

13. BARECH (Dziękczynienie) : Błogostawieństwo po posiłku. Potem trzeci kieliszek wina.

Trzeci kielich należy napętnić winem, aby po posiłku odmówić nad nim modlitwę.

Pieśń wznosząc. Gdy B-g zwróci wygnanych z Syjonu, będziemy jak marzyciele. Wtedy nasze usta wypetnią się śmiechem, a język radosną pieśnią. Wtedy powiedzą wśród narodów: "B-g zrobił dla nich wielkie rzeczy." B-g zrobił dla nas wiele rzeczy, byliśmy szczęśliwi. B-g, zwróć naszych wygnanych jako strumienie w Negewie. Ci, którzy sieją w płaczach, będą zbierać radosne pieśni. Idzie dalej płacząc, niosąc worek z nasionami; Z pewnością wróci [radosną pieśnią], niosąc swoje snopy.

Zanim zaczniesz, upewnij się, że trzeci kielich wina jest napętniony. Przed odmówieniem błogostawieństwa zwyczajowo myje się palce (Mayim Achronim). Po mayim acharonim wypowiada się następujący werset:

I powiedział do mnie: To jest stół przed B-g.

Birkat ha-mazon, czyli błogostawieństwo po posiłku, można odmawiać w języku zrozumiałym dla modlącego się. Jednakże rabin Joel Sirkis, znany jako Bach, który był rabinem tutaj, w Krakowie, orzekł, że preferowane jest odmawianie go w języku hebrajskim. Dlatego zamieszczamy obie wersje: tekst w kolorze czerwonym jest wersją zalecaną, podczas gdy można również wypowiedzieć wersję przetłumaczoną.

Wszyscy, którzy jedli, odmawiają Łaskę:

Transliteracja: BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, HAZAN ET HA-OLAM KULO BE-TUWO. BE-CHEN, BE-CHESED U-WE-RACHAMIM, HU NOTEN LECHEM LE-CHOL BASAR, KI LE-OLAM CHASDO. U-WE-TUWO HA-GADOL TAMID LO CHASAR LANU, WE-AL JECHSAR LANU MAZON LE-OLAM WA-ED. BA-AWUR SZEMO HA-GADOL, KI HU EL ZAN U-MEFARNES LA-KOL U-METIW LA-KOL, U-MECHIN MAZON LE-CHOL BERIJOTAW ASZER BARA. BARUCH ATA ADONAJ HAZAN ET HA-KOL.

Tłumaczenie: **Błogostawiony jesteś Ty, Ojcze, nasz B-d, Król wszechświata, który w swojej dobroci karmisz cały świat łaską, dobrocią i miłosierdziem. Daje pokarm całemu ciału, bo Jego dobroć jest wieczna. Dzięki Jego wielkiej dobroci wobec nas nieustannie nie brakuje nam jedzenia i niech nigdy nam go nie brakuje, dla dobra Jego wielkiego Imienia. Bo On jest [dobroczynnym] Bogiem, który karmi i podtrzymuje wszystko, czyni dobro wszystkim i przygotowuje pokarm dla wszystkich swoich stworzeń, które stworzył, jak mówi się: Otwierasz swoją dłoń i zaspokojasz pragnienie każdego żywego stworzenia. Błogostawiony jesteś Ty, B-g, który dostarczasz jedzenie wszystkim.**

NODE LE-CHA ADONAJ ELOHEJNU, AL SZE-HINCHALTA LA-AWOTEJNU EREC CHEMDA TOWA U-RECHAWA. WE-AL SZE-HOCETANU ADONAJ ELOHEJNU ME-EREC MICRAJIM, U-FEDITANU MI-BEJT AWADIM. WE-AL BERIT-CHA SZE-CHATAMTA BI-WSARENU, WE-AL TORAT-CHA SZE-LIMADTANU, WE-AL CHUKEJ-CHA SZE-HODATANU. WE-AL CHAJIM

CHEN WA-CHESED SZE-CHONANTANU, WE-AL ACHILAT MAZON SZE-ATA ZAN U-MEFARNES OTANU TAMID, BE-CHOL JOM U-WE-CHOL ET U-WE-CHOL SZA-A.

Tłumaczenie: Dziękujemy Ci, Ojczy, nasz Boże, za to, że dałeś naszym ojcom jako dziedzictwo cenną, dobrą i przestronną ziemię; za to, że wyprowadziłeś nas, Boga naszego, z ziemi Egiptu i wybawiłeś nas z domu niewolników; bo Twoje przymierze, które przypieczętowałeś w naszym ciele; za Twoją Torę, której nas nauczyłeś; za Twoje statuty, które nam ujawniłeś; za życie, łaskę i dobroć, które łaskawie nam obdarzyłeś; oraz za jedzenie, które jemy, którym nieustannie nas karmisz i podtrzymujesz każdego dnia, o każdej porze i o każdej godzinie.

W'AL HA-KOL ADONAJ ELOHEJNU ANACHNU MODIM LACH, U-MEWARCHIM OTACH, JITBARACH SZIM-CHA BE-FI KOL CHAJ TAMID LE-OLAM WA-ED. KA-KATUN: WE-ACHALTA WE-SAWATA U-WERACHTA ET ADONAJ ELOHECHA AL HA-EREC HA-TOWA ASZER NATAN LACH. BARUCH ATA ADONAJ, AL HA-EREC WE-AL HA-MAZON.

Tłumaczenie: Za to wszystko, nasz Boże, dziękujemy Ci i błogosławimy Cię. Niech Twoje Imię będzie błogosławione ustami każdego żywego stworzenia, na zawsze i na zawsze. Jak jest napisane: Gdy zjesz i się najesz, będziecie błogosławić Boga swego, za ziemię dobrą, którą wam dał. Błogosławiony jesteś, Li-rdzie, dla ziemi i dla jedzenia.

RACHEM NA ADONAJ ELOHEJNU AL ISRAEL AMECHA, WE-AL JERUSZALAJIM IRECHA, WE-AL CIJON MISZKAN KEWODECHA, WE-AL MALCHUT BEJT DAWID MESZYCHECHA, WE-AL HA-BEJT HA-GADOL WE-HA-KADOSZ SZE-NIKRA SZIM-CHA ALAW. ELOHEJNU AWINU, RE-ENU ZANE-NU PARNESE-NU WE-CHALKELE-NU WE-HARWICHE-NU, WE-HARWACH LANU ADONAJ ELOHEJNU ME-HERA MI-CHOL CAROTEJNU.

**WE-NA AL TACZRICHE-NU ADONAJ ELOHEJNU, LO LIDEJ MATNAT BASAR
WA-DAM WE-LO LIDEJ HALWA-ATAM, KI IM LE-JAD-CHA HA-MELE-A HA-
PETUCHA HA-KEDOSZA WE-HA-RECHAWA, SZE-LO NEWOSZ WE-LO
NIKALEM LE-OLAM WA-ED.**

Tłumaczenie: Zmiłuj się, Z-r-nasz Boże, nad Izraelem Swoim ludem, nad Jerozolimą, Twoim miastem, nad Syjonem, siedzibą Twojej chwały, nad królestwem domu Dawida, Twoim namaszczoneym, oraz nad wielkim i świętym domem, który nazywany jest Twoim Imieniem. Nasz Bóg, nasz Ojciec, nasz Pasterz, karmicie nas, wspierajcie, karmicie i dajcie pocieszenie; i szybko, Z-r, nasz Boże, obdarz nas ulgą od wszystkich naszych cierpień. R-rdz, nasz Boże, proszę, nie uzależniaj nas od darów śmiertelników ani od ich pożyczek, lecz tylko od swojej pełnej, otwartej, świętej i hojnej dłoni, byśmy nie zostali zawstydzeni ani zhańbjeni na wieki wieków.

Dodaj w Szabat:

**RECE WE-HACHALICE-NU ADONAJ ELOHEJNU BE-MICWOTE-CHA, U-
WE-MICWAT JOM HA-SZWI-I HA-SZABAT HA-GADOL WE-HA-KADOSZ HA-
ZE. KI JOM ZE GADOL WE-KADOSZ HU LE-FANE-CHA, LI-SZBAT BO WE-LA-
NUACH BO BE-AHAWA KE-MICWAT RECE-NECHA. U-WI-RCON-CHA
HANI-ACH LANU ADONAJ ELOHEJNU, SZE-LO TE-HE CARA WE-JAGON
WA-ANACHA BE-JOM MENUCHATE-NU. WE-HAR-ENU ADONAJ
ELOHEJNU BE-NECHAMAT CIJON IRE-CHA, U-WNE-JAN JERUSZALAJIM IR
KODSZE-CHA, KI ATA HU BA-AL HA-JESZU-OT U-WA-AL HA-NECHAMOT.**

Tłumaczenie: Niech Cię, Boże, nasz Boże, zechce wzmocnić nas przez swoje przykazania i przez nakaz Siódmego Dnia, tego wielkiego i świętego Szabatu. Bo ten dzień jest wielki i święty przed Tobą, by powstrzymać się od pracy i odpocząć w niej z miłością, zgodnie z przykazem Twojej woli. W

Twojej woli, Boże, nasz Boże, obdarz nas spokojem, aby w dniu naszego odpoczynku nie było kłopotów, smutku ani żalu. Boże, nasz Boże, zobaczymy pocieszenie Syjonu, Twojego miasta i odbudowę Jerozolimy, Twojego świętego miasta, bo Ty jesteś Panem [wszystkich] wybawień i Panem [wszystkich] pocieszenia.]

ELOHEJNU WE-LOHEJ AWOTEJNU, JAALE WE-JAWO, WE-JAGIA WE-JERAE WE-JERACE WE-JIMASZA WE-JIPAKED WE-JIZACHER ZICHRONENU U-FIKDONENU, WE-ZICHRON AWOTEJNU, WE-ZICHRON MASZIACH BEN DAWID AWDECHA, WE-ZICHRON JERUSZALAJIM IR KODSZECHA, WE-ZICHRON KOL AMCHA BEJT ISRAEL LE-FANECHA, LI-FLEJTA LE-TOWA, LE-CHEN U-LE-CHESED U-LE-RACHAMIM, LE-CHAJIM U-LE-SZALOM BE-JOM CHAG HA-MACOT HA-ZE. ZOCHRENU ADONAJ ELOHEJNU BO LE-TOWA, U-FOKDENU WO LI-WRACHA, WE-HOSZI-ENU WO LE-CHAJIM. BIDWAR JESZU-A WE-RACHAMIM CHUS WE-CHONENU, WE-RACHEM ALEJNU WE-HOSZI-ENU, KI EJLECHA EJNEJNU, KI EL MELECH CHANUN WE-RACHUM ATA.

Tłumaczenie: Nasz Bóg i Bóg naszych ojców, niech tam wstąpi, przyjdzie, dotrze i dotrze, zostanie widziany i przyjęty, usłyszany, przywołany i zapamiętany przed Tobą, pamięć i wspomnienie nas, pamięć naszych ojców, pamięć o Masziachu, syna Dawida, Twojego sługę, pamięć o Jerozolimie – Twoim świętym mieście i pamięć całego Twojego ludu – Domu Izraela, za wybawienie, dobro, łaskę, dobroć, miłosierdzie, dobre życie i pokój, w dniu Święta Matzot, w tym Święcie Święta Zgromadzenia. Pamiętaj o nas w tym [dniu], B-g, nasz B-d-e, na dobre; zbierz nas w tym [dniu] na błogosławieństwo; Pomóż nam w tym [dniu] dla dobrego życia. Z obietnicą wybawienia i współczucia, oszczędź nas i bądź dla nas łaskawy; zmiłuj się nad nami i wybaw nas; bo nasze oczy są zwrócone ku Tobie, bo Ty, Boże, jesteś łaskawym i miłosiernym Królem.

U-WNE JERUSZALAJIM IR HA-KODESZ BI-MHERA WE-JAMEJNU. BARUCH ATA ADONAJ, BONE BE-RACHAMAW JERUSZALAJIM. AMEN.

Tłumaczenie: Odbuduj Jerozolimę, święte miasto, szybko w naszych czasach. Błogostawiony jesteś, Ty, który w swoim miłosierdziu odbudowujesz Jerozolimę. Amen.

BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, HA-EL, AWINU, MALKENU, ADIRENU, BORE-NU, GO-ALENU, JOCRE-NU, KEDOSZENU, KEDOSZ JAAKOW, ROE-NU ROE ISRAEL. HA-MELECH HA-TOW WE-HA-METIW LA-KOL, SZE-BE-CHOL JOM WA-JOM HU HETIW, HU METIW, HU JEJTIW LANU. HU GEMALANU, HU GOMLENU, HU JIGMELENU LA-ED, LE-CHEN U-LE-CHESED U-LE-RACHAMIM U-LE-HARWACHA HACALA WE-HACLACHA, BRACHA WI-SZUA NECHA-MA PARNASA WE-CHALKALA WE-RACHAMIM WE-CHAJIM WE-SZALOM WE-CHOL TOW, U-MI-KOL TUW LE-OLAM AL JICHASRENU.

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś, nasz Boże, Królu Wszechświata, Wszechmocny, nasz Ojciec, nasz Królu, nasz Władco, nasz Stwórco, nasz Odkupicielu, nasz Twórco, nasz Święty, Święty Jakuba, nasz Pasterzu, Pasterzu Izraela. Królu, który jesteś dobry i czynisz dobro wszystkim, który każdego dnia czyniłeś dobro, czynisz dobro i będziesz czynił dobro dla nas. Obdarzył nas, obdarza i na zawsze będzie obdarzał nas łaską, życzliwością i miłosierdziem, ulgą, zbawieniem i sukcesem, błogostawieństwem i pomocą, pocieszeniem, pożywieniem i pożywieniem, współczuciem, życiem, pokojem i wszelkim dobrocem; i niech nigdy nie sprawi, że pozbawimy się dobra.

HA-RACHAMAN, HU JIMLOCH ALEJNU LE-OLAM WA-ED. HA-RACHAMAN, HU JITBARACH BA-SZAMAJIM U-WA-AREC. HA-RACHAMAN, HU JANCHILENU JOM SZE-KULO TOW, JOM SZE-KULO SZABAT U-MENUCHA

LE-CHAJEJ HA-OLAMIM. HA-RACHAMAN, HU JIZAKENU LI-MOT HA-MASZIACH U-LE-CHAJEJ HA-OLAM HA-BA.

MIGDOL JESZUOT MALKO, WE-OSE CHESED LI-MESZYCHO LE-DAWID U-LE-ZAR-O AD OLAM. OSE SZALOM BI-MROMAW, HU JAASE SZALOM ALEJNU WE-AL KOL ISRAEL, WE-IMRU AMEN.

JIRU ET ADONAJ KEDOSZAW, KI EJN MACHSOR LI-REJ-AW. KEFIRIM RASZU WE-RAEWU, WE-DORSZEY ADONAJ LO JACHSERU CHOL TOW. HODU LA-ADONAJ KI TOW, KI LE-OLAM CHASDO. POTEACH ET JADECHA, U-MASBIA LE-CHOL CHAJ RACON. BARUCH HA-GEWER ASZER JIWTACH BA-ADONAJ, WE-HAJA ADONAJ MIWTACHO.

Tłumaczenie: Niech Miłosierny Panuje nad nami na wieki wieków. Niech Miłosierny będzie błogostawiony w niebie i na ziemi. Niech Miłosierny będzie chwalony dla wszystkich pokoleń, niech będzie w nas uwielbiony na wieki wieków i czczony w nas na wieki wieków. Niech Miłosierny podtrzymuje nas z honorem. Niech Miłosierny zdejmie jarzmo wygnania z naszej szyi i niech prowadzi nas prawie do naszej ziemi. Niech Miłosierny zesa obfite błogostawieństwo do tego domu i na ten stół, przy którym jedliśmy. Niech Miłosierny zesa nam Proroka Eliasza, niech będzie pamiętany jako dobry i niech przyniesie nam dobre wieści, zbawienie i pocieszenie.

Niech Miłosierny błogostawi mojego ojca, mojego nauczyciela, pana tego domu i moją matkę, moją nauczycielkę, pani tego domu; ich, ich dom, dzieci i wszystko, co ich należy; My i wszystko, co jest nasze. Tak jak błogostawił naszych przodków, Abrahama, Izaaka i Jakuba, "we wszystkim", "ze wszystkiego", "we wszystkim", tak niech błogostawi nas wszystkich (dzieci Przymierza) doskonałym błogostawieństwem, i powiedzmy: Amen.

Z Wysokości niech zostanie na nim i na nas przywołana taka zastuga, która przyniesie ochronę pokoju. Niech otrzymamy błogostawieństwo od Lewego i sprawiedliwą dobroć od Boga naszego zbawienia, a także niech znajdziemy łaskę i dobre zrozumienie w oczach Boga i człowieka.

Na Szabat dodaj: Niech Miłosierny sprawi, byśmy odziedziczyli ten dzień, który będzie całym Szabatem i odpoczywał na życie wieczne.

Niech Miłosierny sprawi, byśmy odziedziczyli ten dzień, który jest dobry.

Niech Miłosierny obdarzy nas przywilejem dotarcia do dni Maszyjów i życia świata przyszłego. Jest więżą zbawienia dla swojego króla i obdarza dobrocią swojego namaszczonego, Dawida i jego potomków na wieki. Ten, kto czyni pokój na swoich wzgórzach, niech uczyni pokój dla nas i całego Izraela; i powiedz: Amen.

Bójcie się B-g, wy, Jego święci, bo ci, którzy się Go boją, nie cierpią niedostatku. Młode lwy potrzebują i głodują, ale ci, którzy szukają B-g, nie będą zabraknąć żadnego dobra. Dziękuj B-g, bo jest dobry, bo Jego dobroć jest wieczna. Otwierasz swoją dłoń i zaspokojasz pragnienie każdego żywego stworzenia. Błogostawiony jest człowiek, który ufa B-g, a B-g będzie jego zaufaniem.

Wyrecytuj następujące błogostawieństwo i wypij trzeci kielich wina, opierając się po lewej stronie:

Transliteracja: "BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, BORE PRI HA-GAFEN"

Tłumaczenie: Błogostawiony jesteś, B-g, nasz B-d, Król wszechświata, który tworzy owoce winorośli.

14. HALLEL (Pochwały): Śpiewamy psalmy. Zaczynamy od otwarcia drzwi dla proroka Eliasza. Ostatni kielich wina pijemy po zakończeniu psalmów.

Nalewa się czwartą filiżankę i otwiera się drzwi. Powiedz tak:

“WYLEJ SWÓJ GNIEW NA NARODY, KTÓRE CIĘ NIE UZNAJĄ, I NA KRÓLESTWA, KTÓRE NIE WZYWAJĄ TWOJEGO IMIENIA. BO POŻARLI JAKUBA I SPUSTOSZYLI JEGO OSADĘ. WYLEJ NA NICH SWÓJ GNIEW I POZWÓL, BY GNIEW TWOJEGO GNIEWU ICH OPANOWAŁ. ŚCIGAĆ ICH Z GNIEWEM I ZNISZCZYĆ SPOD NIEBIOS B-G”.

Nie nam, B-g, nie nam, lecz Imieniu Twojemu daj chwałę, dla Twojej dobroci i Twojej prawdy. Dlaczego narody miałyby pytać: "Gdzie teraz jest ich BG-d?" Nasz Bóg jest w niebie, cokolwiek On zapragnie, to robi. Ich posągi są ze srebra i złota, dziełem ludzkich rąk: mają usta, ale nie potrafią mówić; mają oczy, ale nie widzą; mają uszy, ale nie słyszą; mają nos, ale nie czują zapachu; ich ręce nie czują; ich stopy nie mogą chodzić; nie mogą wydawać żadnego dźwięku gardłem. Na przykład oni powinni być ich twórcami, każdy, kto im ufa. Izraelu, zaufaj B-g! Jest ich pomocą i tarczą. Ród Aarona, zaufaj B-g! Jest ich pomocą i tarczą. Wy, którzy boisz się B-g, zaufaj B-g! Jest ich pomocą i tarczą.

B-g, dbając o nas, będzie błogostawił. Błogostawi Dom Izraela; Błogostawi Dom Aarona; Pobłogostawi tych, którzy boją się B-g, małych z wielkimi. Niech B-g będzie błogostawieństwo dla ciebie, nad tobą i nad twoimi dziećmi. Jesteś błogostawiony dla B-g, Stwórcy nieba i ziemi. Niebiosą są niebami Ojca, ale ziemią dał dzieciom ludzkim. Zmarli nie chwalą Boga, podobnie jak ci, którzy schodzą w ciszę [grobu]. Ale będziemy błogostawić Boga od teraz aż do wieczności. Alleluja, chwala Bogu.

Kocham B-g, bo słyszy mój głos, moje modlitwy. Bo On zwrócił do mnie ucho; przez wszystkie dni będę wzywał [Niego]. Ogarnęły mnie bóle śmierci, a agonie grobu spadły na mnie, cierpienie i smutek spotykam i wołam cię do Imienia B-g: Proszę, B-g, wybaw moją duszę! Nasz Bóg jest łaskawy i sprawiedliwy, nasz Bóg jest współczujący. B-g czuwa nad prostakami; Zostałem poniżony, a On mnie uratował. Wróć, moja duszo, do spoczynku, bo B-g traktował cię łaskawie. Bo wybawiłeś moją duszę od śmierci, oczy od łez, moją stopę od potknięcia. Będę chodził przed B-g w krainach żywych. Miałem wiarę nawet wtedy, gdy mówiłem: "Jestem bardzo cierpiący;" [nawet gdy] Powiedziałem w pośpiechu: "Wszyscy ludzie są podstępni."

Co mogę odplacić B-gowi za całą Jego dobroć wobec mnie? Podniosę kielich zbawienia i przywołam Imię B-g. Złożę śluby B-gowi w obecności całego Jego ludu. Cenna w oczach Z-a jest śmierć Jego pobożnych. Dziękuję ci, B-g, bo jestem Twoim sługą. Jestem Twoim sługą, synem Twojej służącej, poluzowałaś moje więzy. Przyniosę Ci ofiarę dziękczynienia i przywołam Imię B-g. Złożę śluby Lordowi w obecności całego Jego ludu, na dziedzińcach Domu Lorda, pośrodku Jerozolimy. Alleluja, chwala Bogu.

Chwala B-g, wszystkie narody! Wychwalcie Go wszystkimi narodami! Bo Jego dobroć była nad nami potężna, a prawda o Z-dzie jest wieczna. Alleluja, chwala Bogu.

Dziękuj O-r-owi, bo On jest dobry, bo Jego dobroć jest wieczna.

Niech Izrael to powie, bo Jego dobroć jest wieczna.

Niech Dom Aarona powie [to], bo Jego dobroć jest wieczna.

Niech ci, którzy boją się B-g, to powiedzą, bo Jego dobroć jest wieczna.

Z wąskich granic wołałem do Boga; Bóg odpowiedział mi z ogromną ulgą. B-g jest ze mną, nie będę się bał, co człowiek może mi zrobić? B-g jest ze mną, przez moich pomocników, i mogę stawić czoła wrogom. Lepiej polegać na B-g, niż ufać człowiekowi. Lepiej polegać na B-g, niż ufać szlachcie. Wszystkie narody mnie otaczają, ale ścinałem je w imię B-g. Otaczały mnie, obejmowały mnie, ale ściałem ich w Imię B-g. Otaczały mnie jak pszczoły, a jednak gasty jak ogień cierni; Ścinałem ich w imię B-g. Wy [moi wrogowie] pchaliście mnie raz za razem, ale B-g mi pomagał. Bóg jest moją siłą i pieśnią, a to było moje zbawienie. Dźwięk radosnej pieśni i zbawienia rozbrzmiewa w namiotach sprawiedliwych: "Prawa ręka B-g czyni czyny odwagi. Prawa ręka lewej jest wywyższona; prawa ręka B-g czyni czyny odwagi!" Nie umrę, lecz będę żył i opowiadał o uczynkach Boga. Bóg mnie ukarał, ale nie oddał mnie na śmierć. Otwórzcie przede mną bramy sprawiedliwości; Wejść do nich i podziękuję Bogu. To jest brama B-g, sprawiedliwi do niej wejdą.

Dziękuję Ci, że mi odpowiedziałeś i byłeś dla mnie pomocą.

Dziękuję Ci, że mi odpowiedziałeś i byłeś dla mnie pomocą.

Kamień, który był pogardzany przez budowniczych, stał się głównym kamieniem węgielnym.

Kamień, który był pogardzany przez budowniczych, stał się głównym kamieniem węgielnym.

To rzeczywiście było od B-g, w naszych oczach to cudowne.

To rzeczywiście było od B-g, w naszych oczach to cudowne.

Ten dzień B-g uczynił, cieszymy się i radujmy się z niego.

Ten dzień B-g uczynił, cieszymy się i radujmy się z niego.

O B-g, proszę, pomóż nam! O B-g, proszę, pomóż nam!

O B-g, proszę, daj nam sukces! O B-g, proszę, daj nam sukces!

Błogostawiony jest ten, który przychodzi w Imię O-rda; błogostawimy was z
Domu B-g.

Błogostawiony jest ten, który przychodzi w Imię O-rda; błogostawimy was z
Domu B-g.

O-rd jest Wszchemogący, Dał nam światło; Zwiąż ofiarę świąteczną, aż
[przyniesiesz ją do] rogów ołtarza.

O-rd jest Wszchemogący, Dał nam światło; Zwiąż ofiarę świąteczną, aż
[przyniesiesz ją do] rogów ołtarza.

Jesteś moim Bogiem i będę Ci dziękować; mój Boże, wywyższę Cię.

Jesteś moim Bogiem i będę Ci dziękować; mój Boże, wywyższę Cię.

Dziękuj O-r-owi, bo On jest dobry, bo Jego dobroć jest wieczna.

Dziękuj O-r-owi, bo On jest dobry, bo Jego dobroć jest wieczna.

Z-r, nasz Boże, wszystkie Twoje uczynki będą Cię chwalić; Wasi pobożni,
sprawiedliwi, którzy spełniają Twoją wolę, i cały Twój lud, Dom Izraela,
radosną pieśnią będą dziękować i błogostawić, chwalić i chwalić,
wywyższać i czcić, uświęcać i głosić suwerenność Twojego Imienia,
naszego Króla. Bo dobrze jest Ci dziękować i godne śpiewać w Twoje imię,
bo od początku do końca świata jesteś Wszchemogącym Bogiem. Dziękuj
Ojcu, bo On jest dobry, bo Jego dobroć jest wieczna;

Dziękujcie Bogu bogów za Jego wieczną dobroć;

Dziękuj B-gowi panów za Jego wieczną dobroć;

Kto tylko czyni wielkie cuda, bo Jego dobroć jest wieczna;

Kto stworzył niebiosa ze zrozumieniem, bo Jego dobroć jest wieczna;

Który rozciągnął ziemię ponad woda, bo Jego dobroć jest wieczna;

***Kto uczynił wielkie światła dla swojej dobroci, jest wieczny;
 Słońce, by rządzić za dnia dla Jego dobroci, jest wieczne;
 Księżyc i gwiazdy, by rządzić nocą, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Kto uderzył Egipt przez swojego pierworodnego, bo Jego dobroć jest
 wieczna;
 I wyprowadził Izrael z ich grona, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Silną ręką i wyciągniętą ręką, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Kto podzielił Morze Trzciny na części, bo Jego dobroć jest wieczna;
 I poprowadził Izrael przez to, bo Jego dobroć jest wieczna;
 I wrzucił faraona i jego armię do Morza Trzciny, bo Jego dobroć jest
 wieczna;
 Kto prowadził swój lud przez pustynię, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Który uderzył wielkich królów, bo Jego łaska jest wieczna;
 I zabił potężnych królów, bo Jego łaska jest wieczna;
 Sichon, król Amoritów, za swoją nieustanną dobrocią;
 A Og, król Bashan, za swoją nieustanną dobroć;
 I oddał swoją ziemię jako dziedzictwo, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Dziedzictwo Izraela, Jego sługa za Jego dobroć jest wieczny;
 Kto pamiętał o nas w naszej niskiej pokorze, bo Jego dobroć jest
 wieczna;
 I wybawił nas od naszych ciemnych wrogów, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Kto daje pokarm całemu ciału, bo Jego dobroć jest wieczna;
 Dzięki Bogu nieba za Jego wieczną dobroć.***

Dusza każdego żywego istoty będzie błogostawić Twoje Imię, B-g, nasz B-d; a duch całego ciała zawsze będzie chwalił i wywyższał Twoją pamięć, nasz Królu. Od początku do końca świata jesteś Wszchemogącym Bogem; a poza Tobą nie mamy Króla, Odkupiciela ani Zbawiciela, który wybawia, ratuje, podtrzymuje, odpowiada i jest miłosierny w każdym czasie nieszczęścia i cierpienia; nie mamy króla oprócz Ciebie.

[Jesteś] Bogiem pierwszego i ostatniego [pokolenia], Bogiem wszystkich stworzeń, Człowiekiem wszystkich wydarzeń, który jest wychwalany wieloma pochwałami, który kieruje swoim światem z dobrocią i swoimi stworzeniami z współczuciem. Oto B-g ani nie śpi, ani nie śpi. Budzi śpiących i budzi śpiących, przemawia do niemych, uwalnia związanych, podtrzymuje spadającego i podnosi tych, którzy się kłaniają.

Tylko Tobie dziękujemy. Nawet jeśli nasze usta były wypetnione pieśnią jak morze, a języki radosnym śpiewem jak liczne jego fale, a usta pochwałami jak rozległość nieba; a nasze oczy błyszczące jak słońce i księżyc, a ręce rozpostarte jak orły nieba, a stopy szybkie jak jelenie – wciąż nie moglibyśmy Ci podziękować, Ojcze, Bogu i Bogu naszych ojców, i pobłogostawić Twoje Imię, choćby za jednego z tysięcy milionów i

niezliczonych niezliczeń, łask, cudów i cudów, które uczyniłeś dla nas i dla naszych ojców przed nami. B-g, nasz B-d-d.

Wybawiłeś nas z Egiptu, uwolniłeś nas z domu niewoli, karmiłeś nas w głodzie i obficie karmiłeś; Uratowałeś nas od miecza i wybawiłeś od zarazy, i wyzwoliłeś nas ze zła i trwałych dolegliwości. Do tej pory Twoje miłosierdzie nam pomogły, a Twoje życzliwe dary nas nie opuściły; i nie opuszczaj nas, L-i nasz Boże, na zawsze! Dlatego kończyny, które ułożyłeś w nas, oraz duch i dusza, które wtchnąłeś w nasze nozdrza, oraz język, który włożyłeś do naszych ust, wszyscy będą dziękować, błogostawić, chwalić, chwalić, wywyższać, czcić, uświęcać i głosić suwerenność Twojego Imienia, naszego Króla.

Bo każde usta będą Ci dziękować, każdy język będzie przysięgał na Ciebie, każde oko będzie na Ciebie patrzeć, każde kolano będzie się przed Tobą ugięć, wszyscy, którzy stoją wyprostowani, będą się kłaniać przed Tobą, wszystkie serca będą się Ciebie bać, a każda najgłębsza część będzie śpiewać chwałę dla Twojego Imienia, jak jest napisane: "Wszystkie moje kości będą mówić, B-g, który jest taki jak Ty; Ratujesz biednych przed silniejszym od niego, biednych i potrzebujących przed tym, który chciałby go okraść!" Kto może być porównywany do Ciebie, kto jest równy Tobie, kogo można porównać do Ciebie, wielkiego, potężnego, wspaniałego Boga, Najwyższego Boga, Posiadacza nieba i ziemi! Będziemy Cię wychwalać, chwalić i chwalić, a także błogostawimy Twoje święte imię, jak mówi się: "[Psalm] Dawida; błogostaw B-g, o moja duszo, i wszystko, co jest we mnie [błogostaw] Jęgo święte Imię."

Jesteś Wszchemogącym Bogiem w mocy swojej siły; Wielki w chwale Twojego Imienia; Potężnych na zawsze i Wspaniałych w Twoich wspaniałych czynach; król, który zasiada na wysokim i wyniosłym tronie.

Ten, który mieszka na wieczność, wzniosły i święty, jest Jego Imię. I jest napisane: "Śpiewajcie radośnie do B-g, wy sprawiedliwi; Przystoi uczciwemu chwalić." Przez usta prawych jesteś wyniesiony; przez usta sprawiedliwych jesteś błogostawiony; przez język pobożnych jesteś uświęcony; a wśród świętych jesteś chwalony.

W zgromadzeniach niezliczonych Waszych Ludu, Dom Izraela, Twoje Imię, nasz Król, będzie uwielbiany pieśnią w każdym pokoleniu. Bo taki jest obowiązek wszystkich stworzeń przed Tobą, Ojcze, naszym Bożym i Bogiem naszych ojców, dziękować, chwalić, chwalić, wychwalać, wywyższać, uwielbiać, błogostawić, wynosić i czcić, nawet ponad wszelkie słowa pieśni i pochwał Dawida, syna Jiszaja, Twojego namaszczonego sługę.

I dlatego niech Twoje Imię będzie chwalone na wieki, nasz Królu, wielki i święty Bóg i Król w niebie i na ziemi. Bo Tobie, Ojcze, naszemu Bogu i Bogu naszych ojców, na zawsze przysługuje pieśni i chwałie, pochwałam i hymnom, sile i panownictwu, zwycięstwu, wielkości i potęgi, chwale, przepływie, świętości i suwerenności; błogostawieństwa i dziękczynienia dla Twojego wielkiego i świętego Imienia; od początku do końca świata jesteś Wszchemogący B-bóg. Błogostawiony jesteś, L-r-r, Wszchemogący G-d-e, Król, wielki i wychwalany w chwałach, Bóg dziękczynienia, B-gze cudów, Stwórca wszystkich dusz, Mistrz wszystkich stworzeń, który czerpie radość z pieśni pochwały; jedyny Król, Życie wszystkich światów.

Wyrecytuj następujące błogostawieństwo i wypij czwarty kielich, opierając się na lewym boku:

Transliteracja: "BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, BORE PRI HA-GAFEN"

Tłumaczenie: Błogosławiony jesteś, B-g, nasz B-d, Król wszechświata, który tworzy owoce winorośli.

AL HA-GEFEN (BŁOGOSŁAWIEŃSTWO PO WINIE)

To błogosławieństwo recytujemy po wypiciu czwartego kielicha. Nie odmawiamy go po każdym z poprzednich kielichów, ponieważ Birkat Ha-mazon (odmówione po posiłku) obejmuje wcześniejsze picie.

BARUCH ATA ADONAJ, ELOHEJNU MELECH HA-OLAM, AL HA-GEFEN WE-AL PERI HA-GEFEN, WE-AL TENUAT HA-SADE, WE-AL EREC CHEMDA TOWA U-RECHAWA, SZE-RACITA WE-HINCHALTA LA-AWOTEJNU, LE-ACHOL MI-PIRJA WE-LISZBOA MI-TUWA. RACHEM NA ADONAJ ELOHEJNU AL ISRAEL AMECHA, WE-AL JERUSZALAJIM IRECHA, WE-AL CIJON MISZKAN KEWODECHA, WE-AL MIZBECHECHA WE-AL HEJCHALECHA. U-WNE JERUSZALAJIM IR HA-KODESZ BI-MHERA WE-JAMEJNU, WE-HA-ALENU LE-TOCHA, WE-SAMCHE-NU BE-WINJANA, WE-NOCHAL MI-PIRJA WE-NISZBA MI-TUWA, U-MEWARCHIM OTACH ALE-HA BI-KDUSZA U-WE-TAHARA.

(W SZABAT DODAJEMY: U-RCE WE-HACHALICE-NU BE-JOM HA-SZABAT HA-ZE)

WE-SAMCHE-NU BE-JOM CHAG HA-MACOT HA-ZE, KI ATA ADONAJ TOW U-METIW LA-KOL, WE-NODE LE-CHA AL HA-AREC WE-AL PERI HA-GEFEN. BARUCH ATA ADONAJ, AL HA-AREC WE-AL PERI HA-GEFEN.

Tłumaczenie: Błogosławiony jesteś, ojczy nasz boże, królu wszechświata dla winorośli i owoców winorośli, dla plonów polnych i dla cennej, dobrej i rozległej ziemi, którą ustanowiłeś przekazać naszym ojcom jako

dziedzictwo, by jeść z jej owoców i być nasyconym jej dobrocią. Zmiłuj się, I-r-nasz boże, nad izraelem twoim ludem, nad jerozolimą twoim miastem, nad syjonem, siedzibą twojej chwały, nad twoim ołtarzem i nad twoją świątynią. Odbudujcie jerozolimę, święte miasto, szybko w naszych dniach, i wprowadźcie nas do niej, sprawcie, byśmy się z niej cieszyli, a my błogostawimy was świętością i czystością (dodajcie w szabat: niech wam się zdoła, wzmocnić nas w ten dzień szabat) i pamiętajcie o nas na dobre w dniu święta macy. Bo ty, synu, jesteś dobry i czynią dobro wszystkim, i dziękujemy ci za ziemię i owoce winorośli. Błogostawiony jesteś, B-g, za ziemię i za owoce winorośli.

16. NIRTZAH (Zakończenie) :

Transliteracja: CHASAL SIDUR PESACH KE-HILCHATO, KE-CHOL MISZPATO WE-CHUKATO. KA-ASZER ZACHINU LE-SADER OTO, KEN NIZKE LA-ASOTO. ZACH SZOCHEN ME-ONA, KOMEM KEHAL ADAT MI MANA. BE-KAROW NAHEL NITEJ CHANA, PEDUJIM LE-CIJON BE-RINA.

Tłumaczenie: Seder Paschalny został ukończony zgodnie z prawem, Zgodnie ze wszystkimi jego nakazami i ustawami. Tak jak zastąpił, aby go dziś urządzić, Tak niechaj zastąpi, by odprawiać go [w przyszłości]. O Czysty, który zamieszkujesz w wysokościach, Podnieś zgromadzenie, którego nie da się zliczyć. Prowadź rychło latorośle Twojego szczepu, Odkupione, do Syjonu z pieśnią na ustach.

Kończymy słowami:

“LESZANA HABA’AH BE-JERUSZALAJIM”!

(W PRZYSZŁYM ROKU W JEROZOLIMIE!)

DWIE PIĘKNE OPOWIEŚCI CHASYDZKIE

Rejestr Melameda z Jawornika: Opowieść o wierze i białych koniach

Zimowe wiatry wiejące wzdłuż doliny Sanu były tamtej nocy wyjątkowo bezlitosne, ale dla raba Pesacha Shapiro chłód był jedynie tłem dla świętej i cichej pracy jego duszy. Rabin Pesach był człowiekiem o niezwykłej pokorze – prostym *melamedem*, nauczycielem, którego życie mierzono nie w złocie, lecz w łagodnym śpiewie dzieci recytujących święte litery Alef-Bet. Choć jego serce i dom znajdowały się w małej wiosce Jawornik pod Dynowem, to aby utrzymać swoją żonę i dzieci – w tym swojego małego, błyskotliwego syna Hersza Meilecha – musiał on co roku opuszczać rodzinne strony na całe miesiące. Udawał się do większych, bogatszych miast, gdzie wynajmowano go jako prywatnego nauczyciela dla dzieci zamożnych kupców.

Tego szczególnego roku Rabin Pesach znalazł zatrudnienie w posiadłości pewnego bardzo bogatego kupca w odległym mieście. Dom ten wypełniony był zapachami pieczonych mięs i drogiego drewna, jednak wrażliwa dusza raba Pesacha czuła w jego murach dotkliwy, duchowy chłód. Gospodarz był człowiekiem sukcesu, ale i surowych rachunków. Zgodził się zapłacić Pesachowi ustaloną sumę pod koniec zimowego semestru, pod warunkiem, że dzieci pod jego opieką opanują modlitwy i hebrajską gramatykę z najwyższą precyzją. Rabin Pesach pracował więc dzień w dzień, lecz jego oczy często uciekały w stronę ciężkich, dębowych drzwi wejściowych.

Codziennie do tych drzwi pukali ludzie o złamanym sercach – miejscowi biedacy i bezdomni wędrowcy. I codziennie bogaty kupiec odprawiał ich krótkim, lekceważącym machnięciem ręki. Rabin Pesach obserwował te sceny z kąta sali lekcyjnej, a jego serce ścisnęło się z bólu. Wiedział przecież, że Tora nie znajduje się wyłącznie w księgach, których nauczał, ale przede wszystkim w sposobie, w jaki człowiek traktuje „obraz Boży” stojący na jego własnym progu.

Pewnego wieczoru Rabin Pesach nie mógł już dłużej milczeć. Podeszedł do swojego pracodawcy i powiedział łagodnie: „Panie, Haszem pobłogosławił cię bogactwem, a jednak ci, którzy pukają do twoich drzwi, odchodzą z pustymi rękami. Czyż dobroczynność nie ratuje człowieka od mroku?”.

Kupiec, zirytowany uwagą, zaproponował cyniczny układ: „Rabin Pesach, jeśli ich nędza tak bardzo cię rani, to ty za nich płac. Za każdego biedaka, który od dziś przyjdzie pod moje drzwi, wydzielę hojną srebrną monetę, ale każdą taką sumę potrącę z twojej końcowej zapłaty. Czy nadal podtrzymujesz swoje zdanie?”.

Rabin Pesach pomyślał o swojej rodzinie czekającej w Jaworniku, o macy i winie, które musiał kupić na święta. Następnie przypomniał sobie głodne twarze żebraków. „Podtrzymuję” – odrzekł bez wahania.

Przez resztę zimy posiadłość kupca stała się azylem dla ubogich. Za każdym razem, gdy kupiec wręczał komuś srebro, spoglądał na raba Pesacha z drwiącym uśmiechem, ostentacyjnie kreśląc czerwoną linię w swoim rejestrze. Rabin Pesach patrzył, jak owoc jego ciężkiej pracy znika, ale czuł, że jego dusza staje się jaśniejsza.

Gdy nadszedł czas powrotu do domu, Rabin Pesach udał się po zapłatę. Gospodarz otworzył wielką księgę z satysfakcją. „No dobrze, zobaczymy. Twoja pensja była solidna, ale srebro rozdane żebrakom na twoją prośbę pochłonęło wszystko. Nie tylko nie zostało dla ciebie ani jednego grosza, ale wedle moich obliczeń jesteś mi winien jeszcze trzy ruble za utrzymanie. Idź teraz do swojego Jawornika i przekonaj się, czy ta twoja wielka dobroczynność nakarmi twoją rodzinę przy sederowym stole.”

Rabin Pesach stał nieruchomo, czując falę upokorzenia. To był fizyczny ciężar. Pracował pół roku, znosił rozłąkę, a teraz wracał do domu z pustymi rękami. Wyszedł wprost w topniejący śnieg, a jego myśli kłębiły się w rozpacz. Jak spojrzy w oczy swojej żonie? Jak powie dzieciom w Jaworniku, że nie przywiózł im nic?

Rozpoczął długą drogę powrotną w stronę Dynowa i Jawornika. Po drodze zatrzymał się w małej bóżnicy, by wyleczyć rany duszy modlitwą. „Haszem,” szeptał, „zrobiłem to dla Twoich dzieci. Proszę, nie pozwól, by moje własne dzieci w Jaworniku cierpiały z tego powodu nędzę.”

Gdy zbliżał się do granic miasta, na drodze usłyszał znajomy, radosny głos. To mały Hersz Meilech wybiegł ojcu naprzeciw. „Tatty! Wreszcie jesteś!” Chłopiec rzucił się ojcu w ramiona, a Rabin Pesach uściśnął go mocno, ukrywając łzy. Zaczęli iść razem polną drogą w stronę Jawornika.

Nagle ciszę popołudnia rozdarł gwałtowny tętent kopyt. Za ich plecami pojawił się wspaniały, nierealny powóz. Był biały jak kość stoniowa, ciągnięty przez dwa konie o śnieżnobiałej, promiennej sierści. Na koźle siedział dostojny szlachcic – Poretz – pędząc zwierzęta z niewiarygodną szybkością. Rabin Pesach i jego syn odsunęli się na pobocze.

Właśnie wtedy, gdy powóz mijał ich z impetem, koło uderzyło w głęboką koleinę. Z siedzenia woźnicy wypadła ciężka, wypchana po brzegi skórzana torba. Upadła z głuchym łoskotem prosto pod stopy raba Pesacha.

„Czekaj! Panie! Pana torba!” – krzyknął Rabin Pesach, chwytając znalezisko i biegnąc za powozem. Ale białe konie zdawały się mieć skrzydła. Nie zwolniły ani na moment i w ciągu kilku sekund zniknęły w mgłę opadającej na lasy pod Jawornikiem.

Kiedy Rabin Pesach otworzył torbę, dech zaparło mu w piersiach. Była wypełniona starymi złotymi dukatami, które lśniły dziwnym, ciepłym

światłem. Było tam dość bogactwa, by przygotować najwspanialszą Paschę i utrzymać rodzinę w Jaworniku przez wiele lat. Ojciec spojrzął na syna, a ten uśmiechał się spokojnie. „Haszem wystuchał moich próśb na drodze do domu” – szepnął Rabin Pesach.

Przygotowania do Sederu w domu Szapirów w Jaworniku były królewskie. Dom lśnił czystością, na stole pojawiły się najlepsze wina i mace. Gdy nadeszła ta święta noc i moment otwarcia drzwi dla Proroka Eliasza, mały Hersz Meilech poderwał się z miejsca. „Ojcze, pozwól mi to zrobić!”

Chłopiec otworzył drzwi na oścież ku gwiazdzistej nocy. Nagle klasnął w dłonie i z radosnym okrzykiem zwrócił się do ojca: „Tato! Spójrz! To ten sam Poretz! Ten szlachcic, który zgubił torbę na drodze do Jawornika, przyjechał ją odebrać!”.

Wszyscy goście zamarli, patrząc w stronę pustego, ciemnego wejścia. Ale Rabin Pesach nie szukał wzrokiem karocy. Podszedł do swojego syna i położył mu dłonie na ramionach.

„Nie, mój synu” – odpowiedział cicho, a na jego twarzy malował się nieziemski spokój. „On nie przyszedł odebrać torby. On przyszedł do nas na Seder. Teraz już na zawsze będziesz wiedział, że ten szlachcic z drogi do Jawornika to nikt inny, jak sam Eliyahu HaNavi, wysłannik Najwyższego, który przychodzi do tych, którzy oddają wszystko dla drugiego człowieka.” Seder w Jaworniku trwał do białego rana, a legenda o białych koniach stała się fundamentem, na którym wyrósł ród wielkich mistrzów. Rabin Pesach nauczył syna najważniejszej lekcji: kiedy otwierasz serce na nędzę innych, Niebo wysła swojego posłańca prosto pod Twoje drzwi.

Niewidzialni Strażnicy: Wiara raba Kopla z Łukowej

W miasteczku Łukowa biskup rzymskokatolicki uknuł przebiegły i bezwzględny spisek. Wiedząc, że zbliża się żydowskie święto Paschy (Pesach), wydał surowy dekret: pod karą chłosty i więzienia zabronił jakiegokolwiek chrześcijaninowi kupowania alkoholu zbożowego od żydowskiego gorzelnika, raba Kopla. Jego cel był prosty – chciał doprowadzić świętego człowieka do bankructwa, zmuszając go do wyboru między wiarą a całym dorobkiem życia.

Gdy nadeszła ostatnia godzina przed świętem, w której należało usunąć z domu wszelki *chamec* (produkty kwaszone), Rabin Kopel pozostał niewzruszony. Nie błagał o kupca, nie szukał litości u biskupa. Zamiast tego polecił swojej rodzinie i pracownikom wytoczyć każdą beczkę swojej najlepszej wódki na brzeg rzeki.

Stojąc przed mieszkańcami miasteczka, podczas gdy szpiedzy biskupa obserwowali go z ukrycia, Rabin Kopel podniósł głos ku niebu: „Panie Świata! Nie mogę znaleźć kupca na te beczki. Dlatego, zgodnie z Twoim świętym prawem, niniejszym ogłaszam je za niczyje – *Hefker!* Od tej chwili należą one do świata, a ja nie mam do nich żadnych roszczeń!”

Odwrócił się i poszedł do domu, by zasiąść do Sederu, pozostawiając cały swój majątek bezbronny i wystawiony na błotnistym brzegu rzeki.

Powrót nad rzekę

Przez osiem dni Paschy beczki stały nad wodą. Przez całe święto Rabin Kopel i jego żona skupiali się wyłącznie na świętości festiwalu, odmawiając rozmów o grożącej im nędzy. Gdy święto dobiegło końca, zostali z niczym. Jego żona, kobieta o wielkiej mądrości, podeszła do niego. „Koplu” – powiedziała łagodnie – „dopełniliśmy obowiązku wobec Haszem. Teraz musimy dopełnić obowiązku wobec naszych dzieci. Chodźmy nad rzekę. Nawet jeśli wódka zniknęła – skradziona przez wiatr lub spragnionych – być może same drewniane beczki wciąż tam są. Sprzedamy drewno za kilka groszy, by kupić chleb.”

Poszli razem nad brzeg, spodziewając się zastać miejsce ograbione i puste. Ale gdy okrążyli zakole rzeki, zaparło im dech. Beczki stały dokładnie tam,

gdzie je zostawili. Ani jedna żelazna obręcz nie została podważona; ani jedna drewniana klepka nie została złamana.

Oskarżenie mieszkańców

Gdy Rabin Kopel zaczął oglądać kadzie, podeszła do niego grupa okolicznych chłopów i mieszczan. Ich twarze wyrażały mieszaną niechęć i podziwu.

„Sprytny z ciebie człowiek, Rabin Kopel!” – krzyknął jeden z chłopów.

Rabin Kopel spojrział na nich zdziwiony. „Sprytny? Przecież porzuciłem swój majątek na nietaskę niebios. Myślałem, że na pewno go nie zastanę.”

„Och, przestań udawać!” – wtrącił się inny wieśniak. „Łatwo jest 'porzucić' fortunę, kiedy ma się taką straż. Wszyscy chcieliśmy się napić z tych beczek! Dekret biskupa przestał nas obchodzić, gdy tylko zaszło słońce. Ale kto odważyłby się podejść?”

Rabin Kopel zmarszczył brwi. „Straż? Przecież nikogo tu nie zostawiłem. Siedziałem przy sederowym stole.”

„Nie kłam nam w oczy!” – upierał się wieśniak. „Przez każdą noc waszego święta nad beczkami stało dwóch potężnych, uzbrojonych strażników. Byli wyżsi niż jakikolwiek człowiek, jakiego widzieliśmy, ubrani w dziwne, lśniące zbroje z dobytymi mieczami. Nie poruszali się, nie spali, a ich oczy płonęły w ciemności jak węgle. Nikt w Łukowej nie był dość odważny, by podejść do brzegu bliżej niż na pięćdziesiąt kroków!”

Ukryty cud

Rabin Kopel i jego żona wymienili spojrzenia. Wiedzieli już, jaka jest prawda. Nie było żadnych „wynajętych strażników”. Żaden człowiek w Łukowej nie przetrwałby tygodnia w lodowatym błocie rzecznym z dobytym mieczem.

Mieszkańcy widzieli „uzbrojoną straż” – logiczne, choć przerażające wyjaśnienie, dlaczego beczki były bezpieczne. Ale Rabin Kopel wiedział, że ci „strażnicy” to w rzeczywistości Malachim (Aniołowie), wystani przez Wszehmogącego, by chronić mienie człowieka, który był gotów oddać wszystko z miłości do micwy.

Rabin Kopel zaczął wtaczać beczki z powrotem do magazynu, szepcząc do żony: „Szyderycy widzą strażników i nazywają mnie 'sprytnym kupcem'. My widzimy strażników i wiemy, że Haszem nigdy nie opuszcza tych, którzy Mu ufają.”

Kontakt i Informacje

Będziemy wdzięczni za wszelkie uwagi, pytania oraz komentarze dotyczące niniejszej publikacji. Jeśli chcieliby Państwo otrzymać dodatkowe egzemplarze, uzyskać więcej informacji na temat naszych projektów lub dołączyć do naszych inicjatyw edukacyjnych, prosimy o kontakt z autorem:

English

Contact & Feedback We welcome your comments, questions, and feedback regarding this special edition. For copies, additional information, or to learn more about our ongoing preservation and educational projects, please feel free to reach out to the author:

Email: krakow@zichronom.org
Phone / WhatsApp: +1 718 725 7716

